

Årsrapport for 2020

Standard
Norge

Innholdsfortegnelse

1	Leders beretning	4
2	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
2.1	Om Standard Norge	7
2.2	Oppgaver	8
2.3	Organisering.....	9
2.4	Hovedtall	9
3	Årets aktiviteter og resultater	10
3.1.	Standard Norges arbeid skal føre til en god infrastruktur for standardiseringsarbeidet.....	10
3.1.1	Antall standarder som er utviklet gjennom Standard Norge, samlet og fordelt per fagområder	10
3.1.2	Norske aktørers opplevelse av SNs bidrag inn i standardiseringsarbeidet.....	11
3.1.3	Norske aktørers egeninnsats i utarbeidelsen av standarder	11
3.2	Standard Norge skal føre til at internasjonale standarder i størst mulig grad er utviklet i samsvar med norske interesser	11
3.2.1	Vurdering av norske aktørers gjennomslag i internasjonale standardiseringsprosjekter	11
3.2.2	Antall deltakere i nasjonale og internasjonale standardiseringsprosjekter og antall speilkomiteer fordelt per fagområder.....	13
	*Gruppe F i vårt komitéregister omfatter også alle Standard Norges prosjektledere. Det er derfor ikke relevant å angi den prosentvise deltakelsen for denne grupperingen.....	15
3.2.3	Redegjørelse for Standard Norges oppfølging av varsler om nye internasjonale standardiseringsprosjekter av betydning for norsk næringsliv.....	15
3.3	Standard Norges arbeid skal føre til at næringslivet og offentlige myndigheter har forståelse for standarders betydning, og at relevante fagmyndigheter deltar aktivt i standardiseringsarbeidet.....	16
3.3.1	Vurdering av hvordan Standard Norges informasjonsarbeid har bidratt til at relevante aktører har fått økt forståelse av standarders betydning	16
3.3.2	Vurdering av samarbeid med andre offentlige myndigheter.....	19
3.4	Konkrete eksempler og beskrivelser av norske og internasjonale standardiseringsprosjekter som har vært av betydning for norsk næringsliv	21
3.4.1	Sporbarhet til sjømatprodukter	21
3.4.2	Smittevern.....	22
3.4.3	NORSOK	22
3.4.4	Fasilitetsstyring	22
3.5	Redegjørelse for hvordan norske og internasjonale standardiseringsprosjekter antas å ha bidratt til innovasjon, næringsutvikling og verdiskaping i norsk økonomi	23
3.5.1	Konkurransesgrunnlag for prosjektering- og rådgivningsoppdrag.....	23
3.5.2	Sirkulær økonomi	23
3.5.3	Oslo Havn	24

3.5.4	Norsk Hurtigspesifikasjon COVID-19.....	24
3.5.5	Brann- og redningskjøretøyer.....	24
3.6	Redegjørelse for driften av et nasjonalt kontaktpunkt for bruk av standarder i relasjon til regelverk.....	25
3.7	Internasjonalt sekretariat for fiskeri og havbruk, ISO/TC 234.....	25
4	Styring og kontroll i virksomheten.....	26
4.1	Samsvar med lover og forskrifter.....	26
4.2	Kvalitetsledelse og miljøledelse.....	26
4.3	Risikovurdering	27
4.4	Medlemskapskriterier	28
4.5	Økonomisk oppfølging.....	28
5	Vurdering av fremtidsutsikter	28
6	Årsregnskap	29

1 Leders beretning

Generelt sett har 2020 vært et utfordrende år for Standard Norge på grunn av den pågående pandemien. Det har vært spesielt krevende i forhold til ledelsesressurser med omprioritering av oppgaver til fordel for kontinuerlige risikovurderinger. Arbeidet med å opprettholde standardiseringsaktiviteten så normalt som mulig har vært prioritert. Det er spesielt strategiarbeidet og måloppnåelsen i 2020 som er blitt skadelidende. I dialog med styret har vi derfor gjennomført en re-planlegging av strategien og utsatt en del aktiviteter.

Inntektsutviklingen har tross situasjonen vært bra, bortsett fra eksterne prosjektinntekter der vi har hatt en reell nedgang. Resultatet for året endte likevel positivt, vesentlig på grunn av god kostandskontroll.

Bruken av standarder og behovet for standardisering øker både innenfor tradisjonelle bruksområder og på nye områder som følge av den digitale utviklingen, grønt skifte og globalisering av verdenshandelen. Verdien og samfunnsnyttene av standardisering og især internasjonale standardisering ble veldig tydelig det siste året. Vi tilgjengeliggjorde 58 standarder for smittevern, respiratorutstyr, risikovurdering og kontinuitetsledelse for fri nedlastning. Bare i Norge ble disse standardene lastet ned i underkant av 30 000 ganger til en samlet verdi av i underkant av 18 millioner kroner. I tillegg ble det på kort tid (3 uker) utarbeidet en spesifikasjon for munnbind til bruk i det offentlige rom på oppdrag fra kommisjonen. Smittevernstandardene og tilgjengeliggjøringen av disse synliggjør i tillegg viktigheten av internasjonal standardisering. Nasjonalt ville vi ikke kunnet levert standarder for smittevern dersom vi ikke var en del av et felles internasjonalt standardiseringsregime.

Standard Norge utviklet også i 2020 en rekke bransjespesifikke smittevernveiledere, Norsk Hurtigspesifikasjon – Covid-19. Dette medførte utvikling av ny metodikk for et nytt produkt i samarbeid med helsemyndigheter og ulike bransjer. Det er så langt utarbeidet spesifikasjoner for bygg- og anleggsplass, konsertarrangører, renholdbransjen, bilbransjen og detaljhandel.

Bruk av digitale møteverktøy skjøt fart i 2020 på grunn av pandemien.

Standardiseringsorganisasjonene nasjonalt og internasjonalt var godt forberedt og overgangen til digitale møter i standardiseringskomiteer, policy grupper og i gjennomføring av ulike arrangementer. Tilbakemeldinger fra deltakere og interessenter på gjennomføringen av digitale møter har vært veldig god. Vi har fått flere deltakere i standardiseringsarbeidet og arrangementene våre, og vi har klart å opprettholde en svært tilfredsstillende framdrift.

I februar 2020 besøkte ISOs president, Eddy Njoroge Standard Norge. Han er ISOs første president fra Afrika. Njoroge hadde møter med politisk ledelse i Nærings- og fiskeridepartementet, samt ledelsen i NORAD og Innovasjon Norge. For ISO er bidragene fra små medlemmer viktig for utvikling av organisasjonen. ISOs president var spesielt opptatt av arbeidet med standarder som kan bidra til FNs bærekraftsmål. For Norge er det viktig med et sterkt ISO som kan utvikle tidsriktige standarder som sikrer oss blant annet internasjonal markedsadgang.

Strategi

Konsernstrategien adresserer utfordringene vi står overfor framover. Konsernet (Standard Norge, Standard Online og Standard Digital) skal være en totalleverandør for nåværende og fremtidige behov innen standardisering gjennom å levere flere og bedre varer og tjenester til mangfoldet i norsk samfunns- og næringsliv. Konsernet er i forkant av utviklingen på digitalisering og kompetanse, og de tre virksomhetene engasjerer og jobber sammen på smarte måter som sørger for å skape økt kunde verdi.

På grunn av pandemien og omprioritering av ressurser har vi måtte gjennomføre en re-planlegging av konsernstrategien. Dette innebærer at en del aktiviteter er blitt utsatt i tid. Vi har imidlertid blant annet tatt i bruk den nye visuelle profilen som skal underbygge

konsernstrengien og vi har også flyttet til nye lokaler i Lilleakerveien 2. Flyttingen ble gjennomført fordi det var behov for flere arbeidsplasser og bedre møtefasiliteter.

Internasjonalt

Med adm. direktør som medlem av CENs styre og en av CENs tre visepresidenter, CENs Vice president Finance er Standard Norge involvert i europeisk standardisering på høyeste strategiske nivå. I ISO er vi gjenvalgt som medlem i ISOs tekniske styre fram til 2025. Vi deltar i tillegg i en rekke policy-grupper blant annet innenfor digitalisering, nye forretningsmodeller, kjønnsbalanse, forbrukere og kapasitetsbygging i utviklingsland.

I europeisk standardisering har Brexit og den brittiske standardiseringsorganisasjonens (BSI) framtidige rolle i europeisk standardisering gjennom CEN og CENELEC hatt stor oppmerksomhet. Alle CEN og CENELECs medlemmer ønsker å finne gode og brekrftige løsninger som kan ivareta BSIs rolle i europeisk standardisering. Den europeiske standardiseringsmodellen blitt utfordret de siste årene. En rettsavgjørelse fra EU domstolen gjør at det stilles spørsmål ved standardenes legale status. Dette har blant annet medført at ferdigstillelsen av harmoniserte standarder ikke går som forutsatt. Europeisk og norsk næringsliv og en rekke av EUS medlemsstater er bekymret for utviklingen innenfor europeisk standardisering og har adressert denne bekymringen til både det gjeldende presidentskapet i EU og til EU kommisjonen. De ønsker ikke en utvikling der standarder blir mer som en del av regelverket.

Standard Norge leder arbeidet i henholdsvis 13/11 tekniske komiteer i CEN og ISO og 26/30 arbeidsgrupper. Dette er omtrent på samme nivå som tidligere år. Deltakelsen i særlig global standardisering har økt det siste året. Dette kan skyldes oppstart av nye standardiseringsprosjekter av betydning for norske interessenter og at digitale møter innebærer lavere ressursinnsats og forenkler deltakelsen.

Digitalisering

Viktigheten av digitalisering for utvikling, salg og bruk av standarder synliggjøres gjennom digitaliseringsstrategien. Standard Norge har igangsatt flere viktige utviklingsprosjekter for å i større grad automatisere produksjon og håndtering av standarder, og samtidig kunne møte markedets forventninger om å i økende grad bruke standarder integrert i sine forretningsprosesser.

I 2020 ble standardhndteringssystemet Sarepta ferdigstilt. Dette systemet gir mulighet for sømløs håndtering av store mengder standarder fra blant annet CEN og ISO til det norske markedet. I tillegg er det gjennomført pilotprosjekter med maskinlesbare standarder på en rekke områder. Denne teknologien gir brukerne mulighet til integrering av standarder i egne systemer. Konsernet er blant de ledende standardiseringsorganisasjoner i verden innenfor dette området, og vi arbeider aktivt i CEN og ISO og med andre standardiseringsorganisasjoner om felles digitale systemer og løsninger. Den digitale satsingen er viktig, og den tilegnede kunnskapen og kompetansen brukes til å være i forkant av utviklingen.

Produksjon av standarder

Standard Norge publiserte 1521 norske standarder i 2020. Av disse utgjorde 1,5 % rene nasjonale standarder. Det ble utgitt ni NORSOK-standarder i 2020.

Salgsutvikling

Utviklingen av salget i 2020 har vært påvirket av Covid-19, og da samfunnet ble stengt ned i mars fikk vi en umiddelbar nedgang i salget. Imidlertid tok salget seg opp igjen gradvis i løpet av året, og vi endte på et omsetningsresultat som var ca. 2 % under årsbudsjettet. Vi så en dreining mot at markedet gikk inn på abonnementsordninger istedenfor enkeltsalg da samfunnet stengte ned, og dette medførte et høyere antall inngåtte abonnementsavtaler enn tidligere år. Dette er særlig gledelig da store deler av vr omsetning kommer fra løpende abonnementsinntekter.

Nedstengningen påvirket mest kursvirksomheten vår. Alle "åpne" kurs med fysisk fremmøte måtte utsettes på ubestemt tid. Imidlertid fikk vi raskt på plass en digital løsning for å bøte på dette. Etter at markedet først var litt avventende, ble det mot slutten av året tydelig at situasjonen ble mer varig enn man hadde tenkt seg, og dermed økte påmeldingene til de digitale kursene igjen.

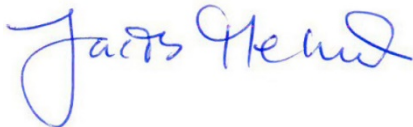
Arrangementer

Arrangementene bidrar til større synlighet og styrket posisjon for Standard Norge ved at vi knytter til oss nye kunder og interessenter av ulike slag. Vi rekrutterer blant annet nye komitemedlemmer, får nye abonnenter til nyhetsbrev, får flere besøkende til nettsidene våre og flere følgere og større engasjement i sosiale medier. På grunn av pandemien ble de fleste arrangementene gjennomført digitalt i 2020. Oppslutningen var betydelig større, og tilbakemeldingene har vært gode.

Framtidsutsikter

Inntektsutviklingen i 2021 vil være viktig for aktivitetsnivået de kommende årene. Virkningen av pandemien på norsk næringsliv og deres bruk av standarder og standardisering vil først gjøre seg gjeldende innværende år. Standard Norge er godt rustet til å møte disse utfordringene. Den videre utviklingen av det europeiske standardiseringssystemet vil være avgjørende for næringslivets bruk for standarder framover.

Oslo, 1. mars 2021

Adm. direktør

Standard Norge

2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

2.1 Om Standard Norge

Standard Norge er en uavhengig medlemsorganisasjon som utarbeider og publiserer standarder til bruk på de fleste områder i samfunnet. Standard Norge er en totalleverandør av nåværende og framtidige behov innenfor standardisering. Virksomheten skal bidra til økt verdiskapning og et tryggere, enklere og mer bærekraftig samfunns- og næringsliv. Standard Norge finansierer virksomheten gjennom royalty fra salg av standarder, statstilskudd fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og prosjektinntekter fra offentlige og private virksomheter.

Standard Norge er notifisert som nasjonal standardiseringsorganisasjon av NFD i henhold til forordning om standardisering. Standard Norge eier 80 % av aksjene i datterselskapet Standard Online AS, som markedsfører og selger standarder og andre publikasjoner. I tillegg eier Standard Norge 81,5 % av aksjene i Standards Digital AS som utvikler digitale tjenester for standardiseringen.

Standard Norge visjon er «*Vi realiserer visjoner*», og i inneværende strategiperiode har vi 21 mål innenfor følgende områder:

Kunde, marked og interessenter

Vi er totalleverandøren innen standardisering som skaper kunde verdi ved å engasjere interessenter og levere produkter og tjenester som fører til økt samfunns- og næringsnytte.

1. Tydelig posisjon som totalleverandør
2. Produkter som bidrar til verdiskapning og et tryggere og enklere samfunns- og næringsliv
3. Tilrettelegger for mer effektiv og målrettet bruk av standarder
4. Tilrettelegger for økt deltakelse i nasjonal og internasjonal standardisering
5. Internasjonalt engasjement rettet mot de områder som understøtter norsk samfunns- og næringsliv

Interne prosesser

Våre interne prosesser er effektive samtidig som de muliggjør fleksibilitet og samhandling, slik at vi utnytter konsernets samlede kompetanse og leverer økt kunde verdi.

1. Virksomhetsstyring muliggjør riktig prioritering av ressursinnsats og oppfølging av framdrift
2. Prosesser for å sammen identifisere og utvikle nye produkter og tjenester
3. Fleksible og effektive produksjonsprosesser tilpasset markedets behov
4. Felles funksjoner, prosesser og effektive IT-systemer som gir synergier for konsernet og utnytter fordelene med digitalisering
5. Arbeider med kontinuerlig forbedring gjennom våre ledelsessystemer

Ressurser

Vi jobber sammen mot felles mål og utnytter, utvikler og tiltrekker oss nødvendig kompetanse for å imøtekomme morgendagens behov.

1. Fellesskapskultur bygget på våre verdier
2. Felles konsernstruktur og felles forståelse av samhandlingen
3. God forståelse av egen rolle og ansvar og hvordan dette henger sammen med resten av konsernet
4. Rollene i konsernet er dekket med riktig kompetanse for å realisere strategien
5. Utnytter kompetanse på tvers av avdelinger og selskaper
6. Forståelse for kompetansebehov og evne til å utvikle og tiltrekke oss denne

7. Utvikler og tiltrekker oss nødvendig kompetanse gjennom bruk av vårt internasjonale engasjement

Økonomi

Tilstrekkelig økonomisk overskudd og likviditet som gjør at vi realiserer strategien vår.

1. Tilstrekkelig økonomisk overskudd og likviditet som sikrer drift og løpende utvikling
2. Vekst i alle produkt- og tjenestoområder som gir doblet omsetning innen 2024
3. God soliditet og tilgang til finansielle ressurser for å realisere ønskede investeringer
4. Rapporteringssystemer og rutiner som sikrer økonomisk kontroll og god styringsevne

For å følge opp de strategiske målene utarbeides årlige mål for organisasjonen som godkjennes og følges opp av styret. I tillegg etableres det årlige mål for avdelingene som godkjennes og følges opp av Ledergruppen. Alle mål følges også opp av et sett med KPIer som diskuteres jevnlig i henholdsvis avdelingene, ledergruppen og styret.

2.2 Oppgaver

Vår hovedoppgave er å utarbeide og tilgjengeliggjøre standarder for det norske markedet. Utarbeidelse av standarder skjer både nasjonalt og i de internasjonale standardiseringsorganisasjonene CEN (europeisk) og ISO (globalt), der Standard Norge er det norske medlemmet.

Standarder utarbeides etter behov i samfunnet. Målgruppen er næringsliv, myndigheter, forbrukere, arbeidstakere, forskning/utdanning og ulike interesseorganisasjoner. Norge deltar aktivt i de delene av det internasjonale arbeidet som norske interessenter prioriterer og engasjerer seg i. Standard Norges aktive engasjement i styrende organer i CEN og ISO sikrer norsk innflytelse på utviklingen av disse organisasjonene og at det utvikles standarder i overensstemmelse med våre nasjonale behov.

Standardisering innebærer utarbeiding av krav og spesifikasjoner for varer, tjenester og prosesser. Bruk av standarder bidrar til mer effektiv og bærekraftig utnyttelse av samfunnets ressurser. Standarder reduserer handelshindringer og sikrer at varer og tjenester har tilsiktet kvalitet og egenskaper i samsvar med krav fra marked og myndigheter. Standard Norge tilfredsstiller kravene som er gitt i forordningen om standardisering, Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 1025/2012. Dette sikrer åpenhet og tilgjengelighet rundt standardiseringsprosessene og at de gjennomføres i henhold til anerkjente prosedyrer som sikrer deltakelse og involvering fra alle interessenter.

Standard Norges verdikjede kan skjematisert framstilles gjennom figur 1.

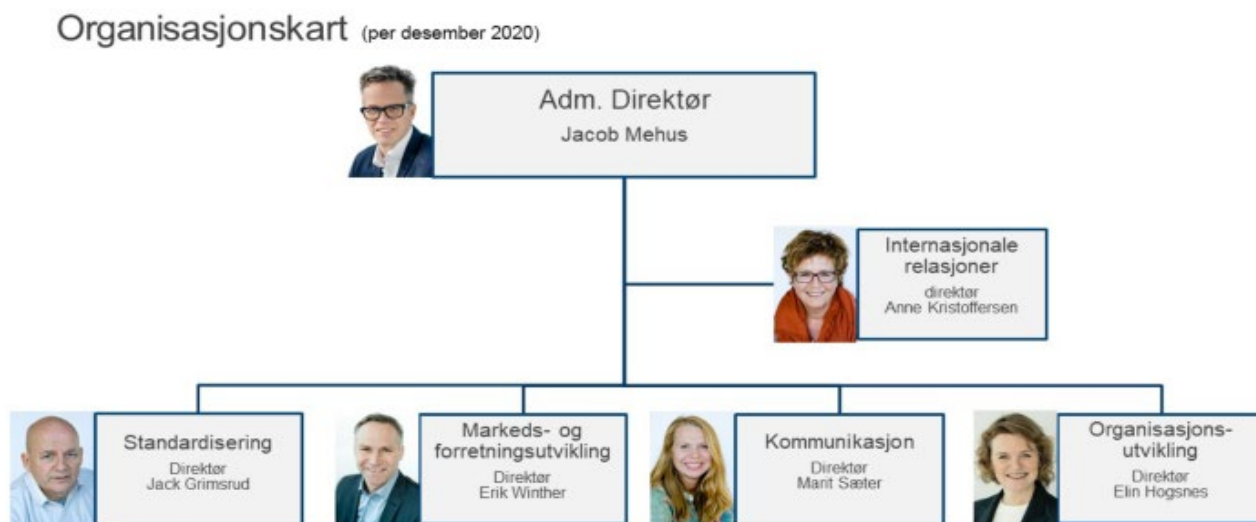
Figur 1: Standard Norges verdikjede

I verdikjedens ulike deler gjennomføres ulike oppgaver. Innledningsvis avdekkes behov for standardisering i markedet og blant interessentene. Nasjonalt, gjennom god dialog med de ulike aktørene om behov, og internasjonalt gjennom informasjon om internasjonale standardiseringsprosjekter. I kvalifiseringsperioden er det spesielt viktig å sikre finansiering av arbeidet og deltakelse fra ulike interessenter gjennom opprettelse av standardiseringskomiteer. Deretter gjennomføres selve standardiseringsarbeidet i de ulike

komiteene etter angitte prosedyrer med blant annet åpne høringer og konsensusbygging. I slutfasen ferdigstilles dokumentet nasjonalt og internasjonalt gjennomføres formelle avstemminger for det godkjennes og implementeres som nasjonale standarder i medlemslandene. I Norge er det Standard Online som har ansvaret for salg og distribusjon av standardene i tett dialog med Standard Norge og medlemmene i standardiseringskomiteene. Avslutningsvis gjennomføres en kontinuerlig vurdering av standardene med hensyn på deres gyldighet i markedet, enten ved at deres status opprettholdes, de revideres eller trekkes tilbake.

2.3 Organisering

Standard Norge og datterselskaper er lokalisert på Lilleaker i Oslo. Standard Norge har 73 ansatte. Kvinner utgjør 52 % av de fast ansatte. Figur 2 viser organisasjonskartet med de ulike avdelingene og hvem som utgjør ledergruppen i Standard Norge.

Figur 2: Organisasjonskart med oversikt over hvem som sitter i Standard Norges ledelse

2.4 Hovedtall

Punkt 3 i rapporten gjengir omfanget av standardiseringsaktiviteten i 2020. I tabell 1 er det angitt noen nøkkeltall fra årsregnskapet de tre siste årene.

Nøkkeltall fra årsregnskapet	2018	2019	2020
Sum driftsinntekter	141 095 833	143 118 139	147 588 029
Driftsresultat	4 171 384	790 147	3 485 022
Antall ansatte	67	69	73

Tabell 1: Utvalgte nøkkeltall for virksomheten

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1. Standard Norges arbeid skal føre til en god infrastruktur for standardiseringsarbeidet

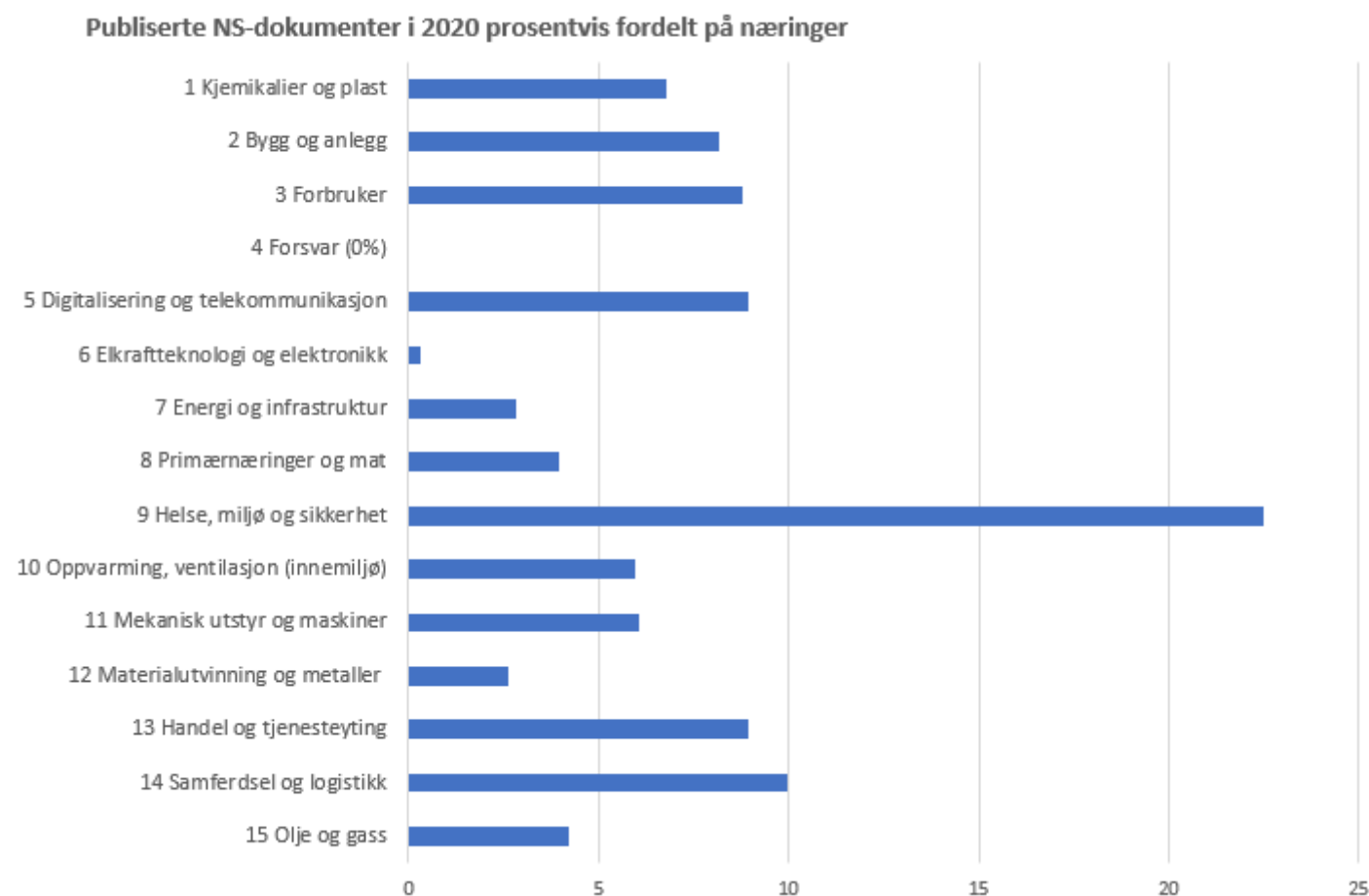
Det er viktig for Standard Norge at vi har effektive produksjonssystemer på plass som tilgjengeliggjør nasjonale og internasjonale standarder for det norske markedet. Med dokumenthåndteringssystemet Sarepta i full drift kan vi håndtere standardproduksjonen effektivt. Med Sarepta på plass har vi også lagt grunnlaget for en enda mer kostnadseffektiv og brukervennlig standardproduksjon med blant annet maskinlesbare standarder og oversettelser.

3.1.1 Antall standarder som er utviklet gjennom Standard Norge, samlet og fordelt per fagområder

Gjennom rask omlegging av arbeidsmetodikk til blant annet digitale møter, har vi klart å holde produksjonen av standarder på et høyt nivå også i 2020.

Produksjonen av norske standarder har vært betydelig høyere enn i 2019 (henholdsvis 1521 standarder og 1309 standarder). Utviklingen av nasjonale standarder ligger på samme nivå som tidligere år (23 standarder i 2020 mot 18 standarder i 2019). Antall tilbaketrunkne standarder var 957 mot 1076 i 2019. Det ble utgitt ni NORSOK-standarder i 2020.

Fordelingen av den totale standardproduksjonen per næringsområde er som vist i figur 3.

Figur 3: Utgitte standarder i 2020 fordelt på næringsområde

Inndelingen i næringsområder er i overensstemmelse med den internasjonale klassifiseringen av standarder (ICS).

3.1.2 Norske aktørers opplevelse av SNs bidrag inn i standardiseringsarbeidet

Tilbakemeldingene fra våre interessenter viser at de fremdeles er meget godt fornøyd med arbeidet Standard Norge gjør for tilrettelegging av standardiseringsarbeidet. Overgangen til kun digitale komitémøter nasjonalt og internasjonalt er gjennomført på en meget god måte.

Standard Norge gjennomfører to ganger i året en komitédeltakerundersøkelse. Deltakerutvalget er rundt 600 og svarprosenten ligger mellom 15 og 20 prosent. To av spørsmålene/påstandene som skal besvares er:

- Jeg er godt fornøyd med resultatet av arbeidet i komiteen/ekspertgruppen sett i forhold til min egen ressursinnsats
- Jeg er godt fornøyd med Standard Norges synliggjøring av komiteens/ekspertgruppens arbeid

På en skala fra 1 til 6 hvor 6 er best, har karakteren ligget jevnt rundt 4,5 i flere år. I 2020 var resultatene henholdsvis 4,8 og 4,3. Snittresultatet for hele undersøkelsen hvor spørsmålene/påstandene også dreier seg om rammer for standardiseringsarbeidet, kompetanse hos Standard Norges medarbeidere og Standard Norges digitale tilrettelegging har snittet gjennom flere år ligget mellom 4,5 og 5,0.

I 2020 ble også stilt et særskilt spørsmål om hvordan Standard Norge har gjennomført komitéarbeidet via Teams under koronakrisen. Her ble det gitt en gjennomsnittlig tilbakemelding på 5,4 – noe Standard Norge er seg veldig godt fornøyd med.

3.1.3 Norske aktørers egeninnsats i utarbeidelsen av standarder

Omfanget av norsk deltakelse i internasjonalt standardiseringsarbeid og i norske speilkomiteer er angitt i 3.2.2. Innsatsen fra den enkelte aktør varierer sterkt avhengig av arbeidsomfanget i den enkelte standardiseringskomité eller standardiseringsprosjekt, hvorvidt aktøren deltar både nasjonalt og internasjonalt og om aktøren har lederverv i komiteer eller arbeidsgrupper.

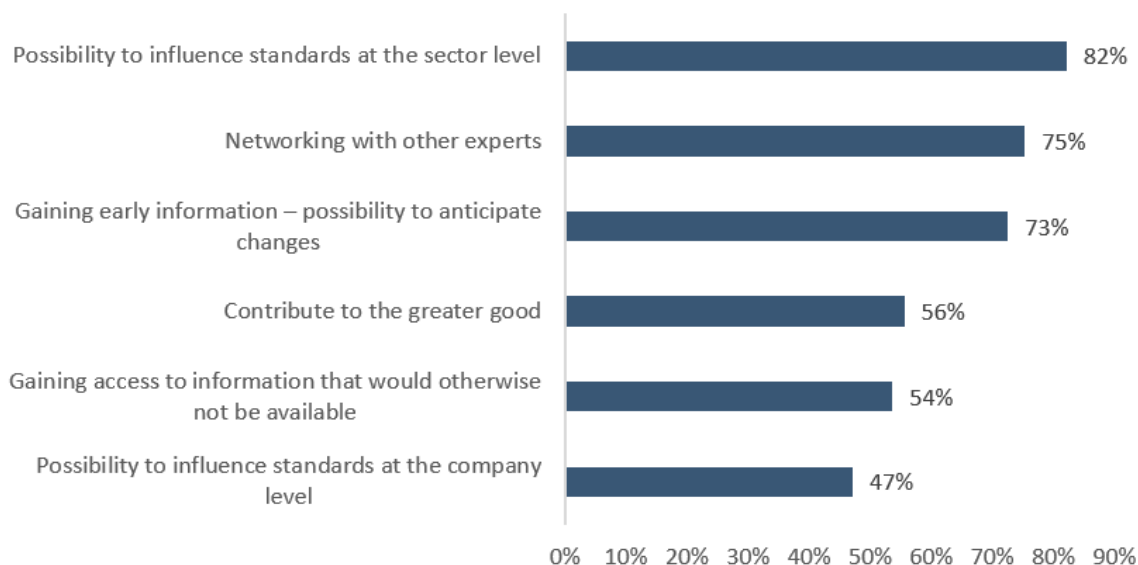
Vi har gjort et estimat over aktørenes egeninnsats i standardiseringsarbeidet basert på gjennomsnittlig ressursbruk i et relevant antall komiteer. Utgangspunktet er timebruken da dette er det mest kostnadskrevenende elementet i aktørenes egeninnsats.

Aktørenes egeninnsats i 2020 er beregnet til ca. 315 millioner kroner. I dette ligger et forsiktig anslag på 200 000 timers innsats fra aktørene i arbeidet. Til sammenligning kan nevnes at Standard Norges prosjektlederers innsats i standardiseringsarbeidet utgjorde i 2020 80 000 timer til en kostnad av 127 millioner kroner. Egeninnsatsen fra aktørene utgjør dermed et betydelig bidrag i utviklingen av standarder.

3.2 Standard Norge skal føre til at internasjonale standarder i størst mulig grad er utviklet i samsvar med norske interesser

3.2.1 Vurdering av norske aktørers gjennomslag i internasjonale standardiseringsprosjekter

De viktigste grunnene til at virksomheter deltar i standardiseringsarbeid framkommer i en nordisk markedsstudie om standarders påvirkning på økonomien i de nordiske landene. Figur 4 viser tilbakemeldingene.

Figur 4: Tilbakemelding fra interessentene på hvorfor de deltar i standardiseringsarbeidet

Figuren er basert på svarene fra respondenter som representerer virksomheter som deltar i standardiseringsarbeid på nasjonalt, europeisk eller globalt nivå. De viktigste årsakene til at de deltar i standardiseringsarbeidet er virksomhetenes muligheter til å påvirke standardene på sektornivå, etablere nettverk med andre eksperter og få tidlig varsling om endringer.

For å underbygge resultatene fra den nordiske markedsundersøkelsen har vi trukket fram tre eksempler på virksomheters og sektors strategier for bruk av standarder i relasjon til internasjonal markedsadgang. Disse er

- Kraftbransjen
- Fiskerisektoren
- BIM (byggningsinformasjonsmodellering)

Kraftbransjen

Standardiseringskomiteen ISO/TC 10/SC 10 reviderer den tekniske spesifikasjonen ISO/TS 81346-10:2015 *Industrial systems, installations and equipment and industrial products — Structuring principles and reference designation — Part 10: Power plants*. Denne inneholder sektorspesifikke bestemmelser for strukturingsprinsipper og referansebetegnelsesregler for tekniske produkter og teknisk produktdokumentasjon for kraftverk. Dette baserer seg på et system som kalles «reference designation system» (RDS) som brukes i hele serien ISO/IEC 81346. Den er på noen måter åpen for fortolkning, hvilket har vært nødvendig da det eksisterer ulike typer kraftverk. Vannkraft-bransjen i Norge ønsker derfor en veiledning som angir hvordan ISO/IEC 81346-10 bør brukes for vannkraftanlegg.

Fra norsk side har Statkraft og Energi Norge vært sentrale i å utarbeide et forslag til en internasjonal veiledning, som ble sendt til ISO fra den norske speilkomiteen, SN/K 381 *Dokumentasjon for prosessanlegg*, sommeren 2020. Komitelederen fra Statkraft er ansvarlig for ferdigstilling av denne internasjonale veiledningen. I flere andre sektorer ser vi nå ønsker om å utvikle tilsvarende internasjonale veiledninger, herunder olje og gass, vei og bane, samt vindkraft.

Fiskerisektoren

Høsten 2020 starter arbeidet med en ny internasjonal standard for avfallshåndtering på fiskefartøy etter forslag fra norske aktører. Standarden som utvikles vil få betegnelsen ISO 5020 *Waste reduction and treatment on fishing vessels*, og har til hensikt å redusere

forsøpling fra fiskerinæringen globalt. Dette innebærer blant annet reduksjon av makro- og mikroplast i vann, samt reduksjon i forsøpling av strender og andre kystnære områder. Standarden vil også kunne bidra positivt når det gjelder å unngå spøkelsesfiske. Arbeidet foregår i arbeidsgruppen ISO/TC 234/WG 10 *Waste management on fishing vessels* i den internasjonale standardiseringskomiteen ISO/TC 234 *Fisheries and aquaculture*. Arbeidsgruppen ledes av Norges Fiskarlag.

En nasjonal speilkomite, SN/K 589 *Avfallshåndtering på fiskefartøy*, ble opprettet i 2020, og har nå 27 medlemmer fra fiskeindustrien, forskningsmiljøer, myndigheter og miljøorganisasjoner. Komiteen fungerer som en ressursgruppe med spesielt ansvar for å fremme norske synspunkter i det internasjonale arbeidet.

BIM (byggningsinformasjonsmodellering)

Bruken av BIM er en viktig del av digitalisering av bygningsinformasjon. Den internasjonale standardiseringskomiteen ISO/TC 59/SC 13 jobber med standardisering innenfor BIM. Byggeforeningen leder arbeidet. Det er åtte aktive arbeidsgrupper og alle har deltagelse fra norske eksperter. Tilsvarende jobber den europeiske standardiseringskomiteen CEN/TC 442 *Building information modelling* med standardisering innenfor BIM. Dette arbeidet ledes av Direktoratet for byggkvalitet. Det er syv aktive arbeidsgrupper og 23 pågående standardiseringsprosjekter, hvorav tre har norsk ledelse. Det er deltagelse fra norske eksperter i alle arbeidsgruppene.

Arbeidet i CEN og ISO skal bidra til utvikling og bruk av BIM-standarder i byggenæringen, noe som vil bidra til bedre kommunikasjon av informasjon på tvers av bransjen og dermed effektivisere byggeprosessen. Standardene vil i tillegg hjelpe bransjen i en mer bærekraftig retning, da en sømløs samhandling sikrer at beslutninger som påvirker bærekraft kan tas tidligere.

Siden Norge ivaretar både ledelse- og sekretariatsfunksjoner, er det betydelig norsk innflytelse og påvirkning av det internasjonale arbeidet. De norske deltakerne er sterke pådrivere i arbeidet, noe som sikrer norsk byggenæring kunnskap og kompetanse, mulighet til å påvirke utviklingen, samt å kunne være i front når det gjelder å effektivisere arbeidet i bygg- og anleggssektoren.

En nasjonal standardiseringskomité, SN/K 257 *BIM-standardisering*, følger arbeidet internasjonalt. Her deltar myndigheter, næringsliv og forskning og akademia.

3.2.2 Antall deltakere i nasjonale og internasjonale standardiseringsprosjekter og antall speilkomiteer fordelt per fagområder

Deltakelsen i standardiseringsarbeidet i både våre nasjonale komiteer (SN/K) og i internasjonale standardiseringskomiteer (ISO og CEN) har økt de siste årene. Tabell 2 viser utviklingen i deltakelsen fordelt på menn og kvinner.

Type komité	Antall menn				Antall kvinner				Totalt	
	2019		2020		2019		2020		2019	2020
ISO	524	83 %	589	80 %	107	17 %	144	20 %	631	733
CEN	539	82 %	550	82 %	118	18 %	120	18 %	657	670
SN	2314	73 %	3134	78 %	629	27 %	858	22 %	2943	3992

Tabell 2: Deltakelse i standardiseringsarbeidet

Økningen har vært særlig stor i nasjonalt standardiseringsarbeid. Dette kan skyldes at flere anser det som enklere og mer effektivt å delta i arbeidet når disse gjennomføres digitalt. Neste år vil vi kunne se om denne trenden vedvarer. Tabellen viser også at økningen i

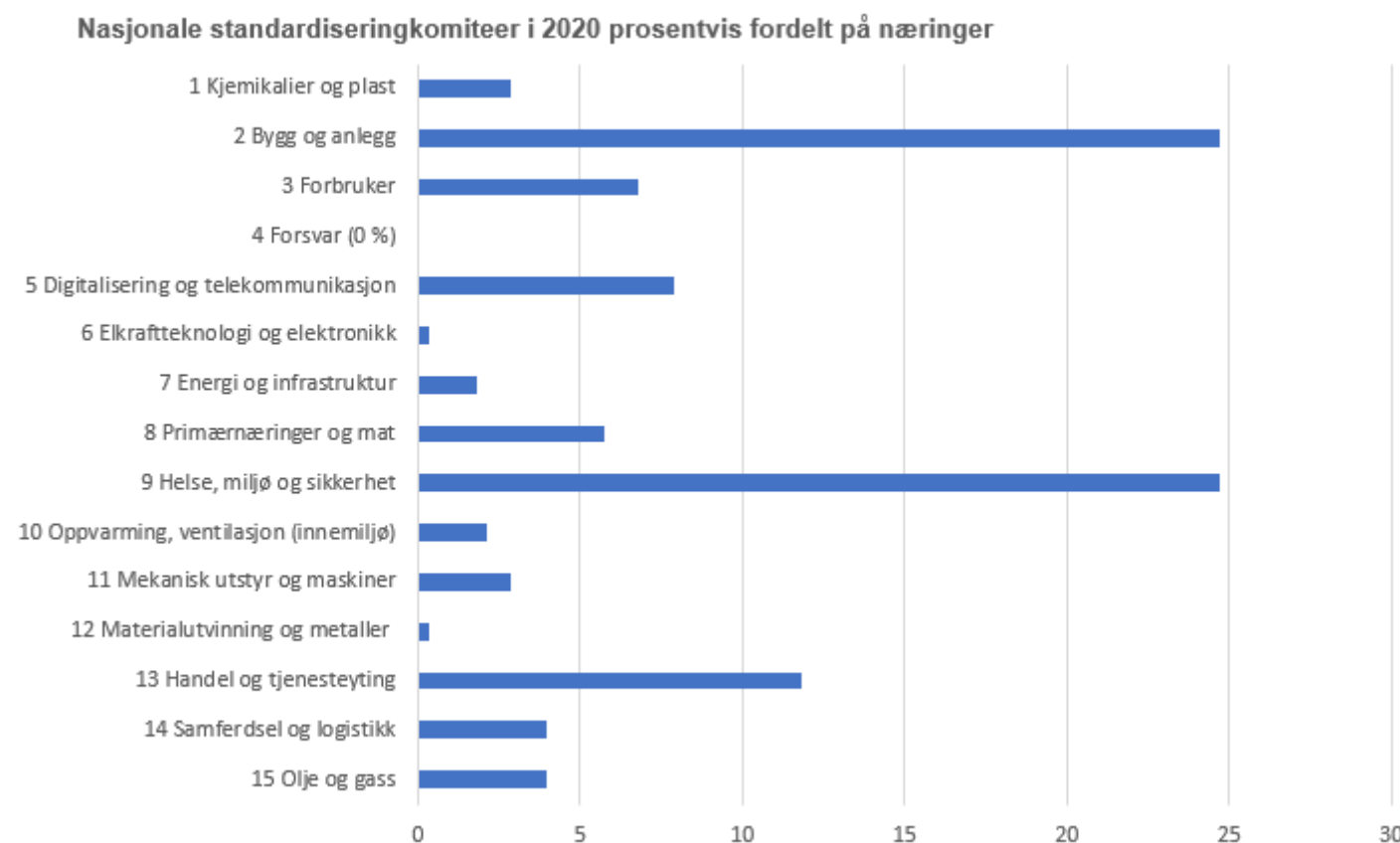
deltakelsen ISO-arbeidet er større enn tilsvarende for CEN. Dette kan skyldes at det i ISO er etablert en rekke komiteer de siste årene som har vært av særskilt interesse for norsk nærings- og samfunnsliv, for eksempel sirkulær økonomi. Kvinneandelen i standardiseringsarbeidet viser også en gledelig utvikling. Vi har lyktes å rekruttere flere kvinner til arbeidet. Den prosentvise økningen nasjonalt er derimot negativ på grunn av den store økningen i deltakere totalt sett.

Ved årsskiftet hadde Standard Norge 228 aktive standardiseringskomiteer, SN/Ker. Gjennom disse standardiseringskomiteene følger vi opp både rene nasjonale standardiseringsprosjekter og deltar aktivt i

- 269 tekniske komiteer i CEN, 68 %. Tilsvarende tall for 2019 var 66 %.
- 325 tekniske komiteer i ISO, 41 %. Tilsvarende tall for 2019 var 44 %.

Det er aktiv norsk interesse i 68 % av de tekniske komiteene i CEN. I kraft av vårt medlemskap i CEN er vi imidlertid forpliktet til å følge opp alt standardiseringsarbeid gjennom høringer, avstemninger og fastsettelse av standardene. Dette innebærer at vi i realiteten følger opp arbeidet i alle de 398 tekniske komiteene i CEN. I ISO deltar vi aktivt i komiteer der det er et behov i markedet, det vil si 325 tekniske komiteer som angitt ovenfor. Et fåtall av våre standardiseringskomiteer omfatter utarbeidelse og oppfølging av rene nasjonale standardiseringsprosjekter.

Fordeling av de 228 standardiseringskomiteene på næringsområder er vist i figur 5. Fordelingen samsvarer med produksjonen av standarder som vist i figur 3 bortsett fra området bygg og anlegg, der aktiviteten i nasjonal standardisering er høy.

Figur 5: Fordeling av Standard Norges standardiseringskomiteer per næringsområde (ICS)

Det er viktig for Standard Norge at standardiseringskomiteene er balansert sammensatt av deltakere fra ulike interessentgrupperinger. Tabell 3 viser den prosentvise deltakelse fra interessentgrupperingene i våre standardiseringskomiteer.

Interessentgruppering		Prosentvis deltakelse i aktive SN/Ker		
		2018	2019	2020
A	Industri	77	73	74
A1	SMBer	92	98	95
B	Myndigheter	75	77	80
C	Forbruker	2	3	3
C1	Sosiale grupper	6	5	5
D	Arbeidstakerorganisasjoner	16	22	20
E	Akademia og forskning	46	49	51
F*	Akkreditering, standardisering	-	-	-
G	NGOer	14	14	14
G1	Miljø-NGOer	2	3	3

*Gruppe F i vårt komitéregister omfatter også alle Standard Norges prosjektledere. Det er derfor ikke relevant å angi den prosentvise deltakelsen for denne grupperingen.

Tabell 3: Prosentvis deltakelse av interessentgrupper i aktive standardiseringskomiteer

Det er spesielt representanter for forbrukere, sosiale grupper, NGOer og miljø-NGOer som er til dels sterkt underrepresentert i våre standardiseringskomiteer. De siste årene har det vært en liten økning i representasjonen fra arbeidstakerorganisasjoner, men den er fremdeles lav sammenlignet med flere av de andre interessentgruppene. Standard Norges sitt Fagråd Forbruker arbeider systematisk med å få representasjon fra forbrukere og sosiale grupper i relevante standardiseringskomiteer.

Standard Norge rapporterer årlig representasjon fra SMBer, forbrukere, sosiale grupper og miljø-NGOer i våre standardiseringskomiteer til CEN. Dette er i henhold til forordning om standardisering, 1025/2012. I forhold til tidligere års rapporter ligger Standard Norge på samme nivå som gjennomsnittet av alle CENs medlemmer når det gjelder representasjon fra de nevnte interessentgruppene.

3.2.3 Redegjørelse for Standard Norges oppfølging av varsler om nye internasjonale standardiseringsprosjekter av betydning for norsk næringsliv

I 2020 ble det til sammen lagt fram 19 forslag til nye internasjonale standardiseringsprosjekter. 14 av prosjektene ble foreslått gjennom ISO og 5 gjennom CEN.

For hvert av de de nye standardiseringsprosjektene identifiseres mulige interessenter og disse får informasjon om forslagene, i tillegg til at det blir gitt informasjon om prosjektene på våre [nettsider](#). I noen tilfeller arrangeres informasjonsmøter om forslaget. Interessentenes tilbakemelding danner grunnlag for norsk tilbakemelding til CEN og ISO om forslagene.

Fem standardiseringsforslag i CEN fikk positiv tilslutning fra CENs medlemmer i 2020. Norske interessenter er positive til deltakelse i fire av disse. Det norsk aktivitetsnivå i de nye komiteene vurderes fortløpende. Av 14 prosjektforslag fra ISO har ni foreløpig blitt igangsatt. Det er norsk interesse i seks av disse prosjektene. Tabell 4 viser i hvilke nye standardiseringsprosjekter fra CEN og ISO det er norsk interesse.

Nye prosjekter i CEN og ISO med registrert norsk interesse i 2020	
CEN	ISO
<ul style="list-style-type: none"> • Circular fishing gears • Management and preservation of digital content • Climate change • Artificial intelligence 	<ul style="list-style-type: none"> • Biodiversity • Childcare articles • Consumer incident investigation guidelines • Cold chain logistic • Surfaces with biocidal and antimicrobial properties • Managing risk for youth and school trips

Tabell 4: Nye prosjekter i CEN og ISO med norsk interesse i 2020

Tabell 5 viser nye prosjekter fra CEN/ISO som har fått tilstrekkelig oppslutning til oppstart, men der det så langt ikke er norsk interesse.

Nye prosjekter i CEN og ISO der det ikke er registrert norsk interesse i 2020	
CEN	ISO
<ul style="list-style-type: none"> • Signs for publicity, decoration and general purposes 	<ul style="list-style-type: none"> • Lithium • Security equipment • Laboratory design

Tabell 5: Nye prosjekter i CEN og ISO der det ikke er registrert norsk interesse i 2020

3.3 Standard Norges arbeid skal føre til at næringslivet og offentlige myndigheter har forståelse for standarders betydning, og at relevante fagmyndigheter deltar aktivt i standardiseringsarbeidet

3.3.1 Vurdering av hvordan Standard Norges informasjonsarbeid har bidratt til at relevante aktører har fått økt forståelse av standarders betydning

I 2020 har vi hatt en betydelig økning i medieomtalen av Standard Norge og vi har styrket vår posisjon som en viktig samfunnsaktør. Hovedårsaken er vårt bidrag i den pågående pandemien med samfunnsnyttige standarder for smittevern. Vi har hatt spesielt fokus på å få fram standardenes verdi for et bærekraftig samfunn, og opplever stor interesse for arrangementene våre knyttet til denne tematikken og en økning i trafikken på våre nettsider om bærekraft. Vi har blant annet fått mye blest rundt det internasjonale standardiseringsarbeidet knyttet til sirkulær økonomi gjennom et frokostarrangement og en kronikk.

Vi har implementert vår nye visuelle identitet i alle kanaler og styrket vår posisjon som totalleverandør for økt samfunns- og næringsnytte med en felles identitet for konsernet.

Vi har utviklet seks nye suksesshistorier med eksempler på virksomheter og personer som har stor nytte av å bruke standarder og/eller delta i standardiseringsarbeid. Vi har spesielt vært opptatt av å vise at standarder og standardisering er relevant for unge (fire av de seks suksesshistoriene handler om dette), og vi har vektlagt temaene bærekraft og innovasjon. I forbindelse med at Norsk Standard for brann- og redningskjøretøyer ble gitt ut, lagde vi en

video som forklarer standardisering på en konkret og forståelig måte. Den nådde et stort publikum på sosiale medier.

Vi har laget og tatt i bruk seks nye bilder i serien «Tenk deg en verden uten» der vi med et skråblikk på standarder og standardisering synliggjør samfunns- og næringsnyttene.

Vi har gjennomført en omdømmeundersøkelse blant næringslivsledere, folk flest og våre viktigste kunder for å se hvilke grep vi bør ta for å øke forståelsen for standarders betydning og styrke omdømmet vårt. Resultatene er brukt for å sette mål for 2021 og sikre kontinuerlig forbedring i omdømmearbeidet. Hovedresultatene fra undersøkelsen var:

- Blant publikum/folk flest og i private og offentlige virksomheter er det få som kjenner til oss. Men de som kjenner og er nær oss, har et svært godt inntrykk. Ved å bygge kjennskap hos flere vil vi styrke omdømmet
- Publikum/ folk flest er mest enige i at vi leverer på kvalitet og forenkler samfunnet, og dette må forsterkes
- Det er kritisk å forsterke inntrykket av at vi bidrar til innovasjon og bærekraft blant komitémedlemmer og kunder
- Det er kritisk å forsterke inntrykket av at vi sørger for at virksomheter når sine mål blant komitémedlemmer og kunder og befeste inntrykket av at vi er langt framme på digitalisering

Hvis mange snakker tydelig og kraftfullt om det samme, høres vi bedre. Det er bakgrunnen for at Standard Norge har laget en budskapsbank som medarbeidere i hele konsernet og våre samarbeidspartnere kan bruke som et verktøy når de skal formidle verdien av standarder og standardisering.

Nettsider

Standard.no er en viktig kanal for kommunikasjon med kunder og interessenter. Der finner de informasjon om våre produkter og tjenester, nye prosjekter, kurs og frokostmøter. Nye nettsider er planlagt i 2021. Vi har utviklet en egen innholdsstrategi for nettstedet som skal styre innholdet i tråd med virksomhetens strategi.

I 2020 har vi jobbet mye med å informere om standarder for smittevern og sørge for lett tilgjengelig informasjon om dette temaet for presse og myndigheter. En oversikt over kostnadsfrie standarder for smittevern har blitt oppdatert gjennom året, og vi har opprettet en egen side med informasjon standarder og munnbind. Vi har også opprettet en samleside for informasjon om våre produkter og aktiviteter knyttet til smittevern. August 2020 var den mest besøkte måneden på standard.no noensinne fordi medier og myndigheter viste til oss i forbindelse med anbefalinger om bruk av munnbind.

Vi har 18 prosent flere unike besøkende på nettsidene i år enn i fjor. Hver tredje besøkende er under 34 år, noe som lover godt for vår strategiske satsing mot yngre målgrupper. Størst prosentvise økning ser vi imidlertid i gruppen over 65, som har firedoblet seg siden 2019.

Nettstatistikk:

- Antall besøk på nettsidene er ti prosent høyere enn i 2019.
- Antall unike besøkende på nettsiden er 18 prosent høyere enn i 2019.
- Gjennomsnittlig tid brukt på nettsidene har gått litt ned fra cirka åtte minutter i 2019 til cirka sju minutter i 2020.
- Antall sider per besøk er relativt uendret: 3,75 (4)
- Kjønnfordeling er relativt uendret: Menn: 64,6 prosent (65 %) og Kvinner: 35,4 prosent (35 %)

Sosiale medier

Gjennom sosiale medier når vi et bredt publikum med informasjon om vår samfunns- og næringsnytte. Vi oppfordrer ansatte og komitédeltakere til å dele innhold i sine nettverk og på den måten nå et mest mulig relevant publikum. Det er også kanaler for å fremheve samarbeidspartnere fra myndigheter, academia, organisasjoner og næringsliv og vise fram standardiseringens bredde og forankring.

Ved utgangen av 2020 har vi ti prosent flere følgere i sosiale medier. Vår viktigste kanal er LinkedIn med en økning på 18 prosent.

Media

På grunn av vår relevans med hensyn til smittevern i den pågående pandemien hadde vi en økning fra 380 medieoppslag i 2020. Vi nådde potensielt 35 millioner lesere/lyttere/seere med sakene våre, mot 10 millioner i 2019. Den store økningen i spredning skyldes ikke minst at vi har nådd ut til en rekke av de større mediekanalene. Vi har publiseringsavtaler med Byggeindustrien og HMS-magasinet der vi skriver fagartikler månedlig. Mediesatsingen har vært konsentrert om smittevern og bærekraft.

Arrangementer

Arrangementene bidrar til større synlighet og styrket posisjon ved at vi rekrutterer nye komitémedlemmer, får nye abonnenter til nyhetsbrev, får flere besøkende til nettsidene våre og flere følgere og større engasjement i sosiale medier. Vi gjennomførte 22 arrangementer i 2020. På grunn av korona-pandemien ble det en bratt læringskurve fra 12. mars ved at alle arrangementer fra og med den dagen ble endret til å bli digitale møter. Gjennom året har vi jobbet jevnt og trutt med forbedring av den digitale gjennomføring av alle typer arrangementer.

Standard Morgen

Vi arrangerte 20 frokostmøter i serien Standard Morgen med til sammen 2 940 påmeldte. Dette er en stor økning fra tidligere år. Grunnen til dette er i hovedsak at møtene har blitt holdt digitalt, noe som har gjort det enklere å delta for interessenter fra hele landet. De tre mest besøkte frokostmøtene var:

- Norsk Standard for konkurransegrunnlag med ytelsesbeskrivelser, som skal bidra til bedre konkurransegrunnlag ved anskaffelse av prosjekterings- og rådgivningstjenester innen bygg og anlegg
- Norsk og europeisk standard for pasient- og brukermedvirkning, som stiller krav i helse- og omsorgstjenestene.
- Internasjonalt standardiseringsarbeid knyttet til sirkulærøkonomi

Vi måler tilfredshetsgraden på alle frokostmøtene og scoren for 2020 var 5,1 i gjennomsnitt (på en tilfredshetsgrad fra 1 til 6 der 6 er best). På frokostmøtene var andelen nye kunder og interessenter mellom 80 og 85 %, og vi konstaterer at arrangementene våre er viktig for at flere skal øke forståelsen for standardenes betydning i samfunnet.

Miljøledelseskongressen 2020

Arrangementet som har vært et samarbeid med Virke, Stiftelsen Miljøfyrtårn, LO, Oslo kommune og Simpli ble i 2020 arrangert digitalt. Miljøledelseskongressen har lenge vært en god arena for å få fram verdien av standarder i utviklingen av det bærekraftige samfunn.

Standardiseringskurs

I 2020 ble det arrangert 3 standardiseringskurs. Evalueringen viser en tilfredshetsgrad på 5,3 på en skala fra 1 til 6 der 6 er best. Kursene samlet 89 deltakere. 40 % av disse representerte SMB-er. Vi har også gjennomført «crashkurs» for mindre grupper (f.eks. Forbrukerrådet, NFD og nye styremedlemmer i Standard Norge).

Særlig satsing mot studenter og ungdommer

Unge og ungdom er en viktig målgruppe. De er framtidens beslutningstakere, ansatte,

komitédeltakere og brukere av standarder. I 2020 planla vi å delta på sju studentarrangementer på ulike universitet og høyskoler. Før pandemien deltok vi på én studentmesse ved NTNU i Gjøvik.

I 2020 har vi i samarbeid med NEK utviklet et dokument for CEN og CENELEC knyttet til det å få flere unge engasjert i standardisering. Målet er at dokumentet blir rådgivende for europeisk standardisering.

3.3.2 Vurdering av samarbeid med andre offentlige myndigheter

Standard Norge samarbeider med et bredt sett av myndigheter. Disse engasjerer seg ulikt i standardiseringen, både i form av menneskelige og finansielle ressurser, og hvordan de nyttiggjør seg bruk av standard i regelverksutforming. Vi har gitt et innblikk i relasjonen til de viktigste samarbeidspartnerne. En oversikt over tilskuddene fra offentlige myndigheter er gitt i punkt 6.

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK)

DiBK deltar og leder sektorstyret Bygg, anlegg og eiendom (BAE). Vi mottar finansiell støtte for en rekke standardiseringsprosjekter, i tillegg til at DiBK deltar med eksperter i flere komiteer, nasjonalt og internasjonalt. Samarbeidet fungerer meget godt. Direktoratet uttrykker at samarbeidet medfører økonomisk nytte i form av ressursbesparelser i for eksempel utforming av regelverk. Videre har direktoratet utstrakt bruk av henvisninger til standarder i regelverk. Dette gjør det mulig for dem å ha en godt regulert sektor med forholdsvis lav ressursbruk. Samarbeidet mellom DiBK og Standard Norge fokuserer på arbeid med byggeveddirektivet og gjensidig utveksling av informasjon knyttet til byggeveddirektivet, digital byggeprosess, brann, konstruksjonsteknikk, akustikk, energi, miljø og universell utforming.

Olje- og energidepartementet (OED)

OED bidrar med finansiell støtte til revisjon av NORSOK-standarder og konvertering av disse til internasjonale standarder. Sektoren er opptatt av transformasjon av standardene til digital maskinlesbarhet. I dette henseende er departementet meget lydhør overfor sektorens krav, og bidrar følgelig finansielt.

Petroleumstilsynet (Ptil)

Ptil deltar aktivt i sektorstyret Petroleum og i en rekke standardiseringsprosjekter de anser som relevante. Tilsynet er en pådriver for et funksjonsbasert regelverk, og er en god samarbeidspartner for Standard Norge knyttet til bruk av standarder i regelverksutforming. Ptil finansierer og deltar i flere internasjonale aktiviteter som bidrar til utvikling av standarder for god virksomhetsstyring, herunder ledelsesstandarder for verdistyring, arbeidsmiljø, fasilitetsstyring, mv.

Statens vegvesen – Vegdirektoratet (SVV)

Samarbeidet dekker sektorene bygg, anlegg og eiendom, samferdsel og IKT. Vi har samarbeidsavtale med SVV, og de deltar i sektorstyret BAE. SVV deltar med ressurser i standardiseringen, både personell og finansiering, som en måte å oppnå økt sikkerhet (at løsningene som velges holder mål), effektivitet (at optimale gjennomføringsmetoder velges og at de kan gjenbrukes), og bidrar til kompetansebygging (at vegvesenets egne ansatte er med på å dele beste praksis og drøfte utviklingen av neste praksis).

Samarbeidet med SVV fungerer godt, med konstruktive og strategiske diskusjoner for å trekke nytte av felles utviklingsområder. For tiden prioriteres områder som bygningsinformasjonsmodellering (BIM), digitalisering og kontrakter.

Miljødirektoratet (MD)

Samarbeidet dekker klima- og miljørelatert standardisering i alle sektorer, med særskilt søkelys på områdene klima; miljø, miljøgifter og miljødata; kulturminner; naturmangfold; radioaktivitet og stråling. Samarbeidsavtalen fra 2018 er grunnlaget for samarbeidet. Direktoratet yter finansiell støtte til og deltar i en rekke standardiseringsaktiviteter. For 2020

gjaldt finansieringen Miljødataprogrammet, hydrogenteknologi, flytende drivstoff, utslippsfrie byggeplasser og kartlegging av standarder på EU-nivå med relevans for klima.

Internasjonalt opplever vi stor økning i klima- og miljørelatert standardisering, men nasjonalt holdes dette dessverre igjen av manglende finansiering. Standard Norge har ikke lyktes å øke finansieringen fra Klima- og miljødepartementet via direktoratet på tross av økte utfordringer på området klima og miljø og en betydelig økning i det internasjonale standardiseringsarbeidet på dette området.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

DSB har utarbeidet en egen strategi for standardisering innen samfunnssikkerhet. Direktoratet finansierer og deltar i flere komiteer, blant annet en internasjonal komité for samfunnssikkerhet, samt nasjonale arbeider på risiko og brann.

DSB har bedt Standard Norge utrede hvilke standarder som bør tas i bruk for å sikre trygge og velfungerende samfunn nasjonalt. Utredningen omfatter både internasjonale og nasjonale standarder som bør tas i bruk og understøtte ulike regelverksområder, samt standardiseringskomiteer hvor DSB og andre myndigheter bør delta for å sikre norske interesser.

Helsedirektoratet (HDir) og Direktoratet for e-Helse (eHelse)

HDir leder - og eHelse innehar nestlederfunksjonen i Sektorstyret Helse og omsorg. Standard Norge deltar i e-Helses standardiseringsutvalg.

Koronapandemien har videreutviklet samhandlingen på myndighetsnivå, og har bidratt til å synliggjøre nytte- og samfunnsverdi ved å ta i bruk standarder og delta i standardiseringsarbeid. Samhandlingen med Hdir har blant annet bidratt til utarbeidelse av nytt produkt og ny metodikk i 2020, Norsk Hurtigspesifikasjon-Covid 19.

På generelt nivå er det allikevel noe utfordrende å sikre finansiering av standardiseringsarbeidet. Det ble derfor i 2020 innledet en dialog med Hdir og e-Helse knyttet til finansiering av standardiseringsarbeidet i helse- og omsorgssektoren, da særlig spesialisthelsetjenesten viser til det overordnede ansvaret Hdir har.

Fiskeridirektoratet

Direktoratet deltar i flere komiteer som utvikler norske standarder som er relevant for havbruk. Direktoratet har ikke bidratt med finansiering av standardiseringsarbeidet de siste årene, og har heller ikke ønsket å delta i internasjonal standardisering. Dette er meget uheldig ut fra sektorens behov for å utvikle en bærekraftig næring. Næringen er lite villig til å fullfinansiere standardiseringsarbeid, i tillegg til å delta med ressurser i komiteearbeidet.

Digitaliseringsdirektoratet (DigDir)

Samarbeidet med DigDir har styrket seg de siste årene. Direktoratet deltar med eksperter i flere komiteer, i tillegg til å finansiere oppfølgingsarbeidet av EUs «*Multi Stakeholder Platform*». Standard Norge deltar i DigDirs arkitektur- og standardiseringsråd.

BaneNOR

Samarbeidet med Bane NOR ble formalisert i 2020 gjennom inngåelse av samarbeidsavtale og medlemskap i Standard Norge. Dette var også det første året Bane NOR deltok med både personell i – og finansiering av – standardisering. Samarbeidet i 2020 fokuserte på standardiseringsaktiviteter innen akustikk, vibrasjoner og bygningsskader, anleggstyper og anleggsdeler, BIM og digitale samhandlingsformer og tilslag. Standard Norge har forhåpninger om at samarbeidet vil øke ytterligere i årene som kommer.

Forbrukerrådet

Forbrukerrådet er medlem i Standard Norge, deltar i Fagråd Forbruker og deltar i tillegg i en rekke standardiseringskomiteer. De bidrar med finansiering av Forbrukersekretariatet i Standard Norge. Forbrukerområdene som har vært i fokus i 2020, er universell utforming, IKT og personvern, tjenester og handel, miljø og samfunnsansvar, informasjon og merking.

Det er utfordrende å lande ekstern finansiering av forbrukerrelatert standardisering, noe Forbrukerrådet har forståelse for, samtidig som det ikke er naturlig at Forbrukerrådet bidrar med finansiering av all slik aktivitet. Samarbeidet er styrket det siste året, og målet fremover er å drøfte hvordan flere forbrukerrepresentanter kan bidra i større grad i standardiseringsaktivitetene.

Jernbanedirektoratet

Samarbeidsavtalen mellom direktoratet og Standard Norge ble inngått i 2019. Samarbeidet har siden da fokusert på standardisering av intelligente transportsystemer, herunder informasjons-, kommunikasjons- og kontrollsystemer innen både urban og landlig transport, inkludert intermodale og multimodale aspekter. Standard Norge og direktoratet er nå i ferd med å utvide samarbeidet til å inkludere flere standardiseringsområder, noe som vil kunne bidra til å synliggjøre nytte- og samfunnsverdi ved å ta i bruk standarder og delta i standardiseringsarbeid.

Statsbygg

Standard Norge og Statsbygg har hatt samarbeidsavtale siden 2009. Statsbygg har alltid vært en sterk bidragsyter til standardisering gjennom å delta med eksperter som aktivt bidrar i mange ulike standardiseringskomiteer. På finansieringssiden har Statsbygg gitt direkte støtte til standardisering i flere år, men dette har vært utfordrende å få til de siste årene grunnet manglende strategisk tilnærming til standardisering fra Statsbyggs side. I tillegg har Statsbyggs kontaktpersoner blitt endret ofte, noe som har vanskeliggjort dialogen.

Kulturdepartementet og Språkrådet

Standard Norge har samarbeidet med Språkrådet gjennom flere år for å øke oversettelsen av norsk språk og terminologi i standarder. En ny versjon av handlingsplanen er nå på plass. Høsten 2020 bevilget Kulturdepartementet 2 millioner kroner i støtte til Standard Norge for å støtte arbeidet med oversettelse av fagterminologi og tilgjengeliggjøring gjennom termbasen Snorre.

Innovasjon Norge

Standard Norge har deltatt i møte med Innovasjon Norges ledergruppe. Det er enighet om viktigheten av samarbeid og dialog på en rekke områder. Innovasjon Norge vil ta initiativ til videre samarbeid..

3.4 Konkrete eksempler og beskrivelser av norske og internasjonale standardiseringsprosjekter som har vært av betydning for norsk næringsliv

Vi har trukket ut noen eksempler på områder der standardisering bidrar til verdiskaping og innovasjon i tillegg til samfunnsnytte.

3.4.1 Sporbarhet til sjømatprodukter

Standarden NS-EN 17099 *Informasjonsteknologi — Fiskeri- og akvakulturprodukter — Krav til etikettering av distribusjonseenheter og paller i handel med fiskeri- og akvakulturprodukter* spesifiserer minimumskravene for merking av distribusjonseenheter og -paller i handel med fiske- og havbruksprodukter i Europa. Om man følger disse kravene kan informasjon om fangst dato, pakkedato, opprinnelse og annen informasjon om fisken leses av alle i hele verdikjeden. Dette legger til rette for høyere leveringskvalitet, økt effektivitet, bedre sporbarhet og forbedret matsikkerhet, samtidig som krav i nasjonale forskrifter og EU-forskrifter overholdes. Den europeiske standarden bygger på den tidligere norske standarden NS 9405 *Fisk og fiskevarer – Krav til etiketter for merking av distribusjonseenheter og paller ved omsetning av fiske og fiskevarer*. Norsk kompetanse og norske interessenter har derfor vært sterkt involvert i arbeidet med den europeiske standarden, og det europeiske standardiseringsprosjektet har vært ledet av Norge.

Aktører i sjømatnæringen har kommet fram til at logistikk- og driftskostnader i dag utgjør opptil 15 prosent av salgsverdien for sjømat. Bruk av standardiserte merkings- og sporbarhetsordninger kan redusere disse kostnadene, samt tiden og ressursene som kreves for å oppfylle juridiske forpliktelser og samtidig møte økende krav fra kunder og forbrukere, inkludert krav til bærekraft. Å bruke standarden NS-EN 17099 vil hjelpe fiskeri- og havbruksnæringen med å sikre en raskere, mer effektiv og kostnadsbesparende forsyningskjede for ferske og frosne fiske- og havbruksprodukter fra fangst til forbruker.

3.4.2 Smittevern

Beslutningen om å gjøre en rekke internasjonale standarder for medisinsk utstyr og personlig verneutstyr midlertidig fritt tilgjengelig ble tatt i de internasjonale standardiseringsorganisasjonene, CEN/CENELEC og ISO/IEC, etter anmodningen fra blant annet EU-kommisjonen og EFTA. Bakgrunnen for frigivelsen var den alvorlige mangelen på munnbind, masker, hansker og annet smittevernutstyr i verden.

Standardene bidro til å gjøre markedsadgangen raskere og enklere for nye produsenter av medisinsk utstyr og verneutstyr, samt at økt produksjon bidro til at helsepersonell og pasienter får tilgang til det utstyret de trengte/trenger. I tillegg til smittevernutstyrstandardene ble det også frigitt standarder innen ventilasjon- og respirasjonsutstyr, i tillegg til virksomhetsstyringsstandarder. Det ble også utarbeidet og frigitt en CWA (CEN Workshop Agreement) for munnbind til bruk i det offentlige rom. Denne standarden ble lastet ned over 15000 ganger i 2020 og ble med det den standarden med flest nedlastninger.

Totalt er det frigitt 58 standarder knyttet til smittevern/ håndtering av pandemisituasjonen. Av disse oversatte Standard Norge 9 av standardene til norsk for å øke brukervennligheten. Smittevernstandardene ble det lastet ned 29748 ganger i 2020. Dette utgjorde en salgsverdi på 17,5 millioner kroner.

3.4.3 NORSOK

NORSOK-standardene N-001:2020 *Integrity of offshore structures* ble utgitt i 2020. Dette er den viktigste standarden for offshore-strukturer, og sammen med de normative standardene i dette dokumentet, utgjør den et felles grunnlag som dekker de aspektene som adresserer designkrav, integritetsstyring og vurdering av alle typer offshore-strukturer. Standarden refererer spesielt til NS-EN ISO 19900 *Petroleums- og naturgassindustri - Generelle krav til offshore-konstruksjoner*, og representerer hele settet med krav som gjelder for NORSOK-standardsettene fra NS-EN ISO 19900, spesielt krav basert på sikkerhetsfaktormetoden (også kalt LRFD-metoden). Siden dette dokumentet er basert på de samme prinsippene og kravene som NS-EN ISO 19900, kan NS-EN ISO 19900 behandles som supplerende.

3.4.4 Fasilitetsstyring

Fasilitetsstyring (FM) omfatter forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) av byggverk og eiendom. Det nasjonale arbeidet på disse områdene koordineres gjennom SN/K 226 *Fasilitetsstyring*, som også er den norske speilkomiteen for internasjonal standardisering på FM-området. Arbeidet er bredt forankret i eiendomsnæringen, tjenesteleverandørmarkedet og academia. På nasjonalt plan utarbeides det en ny serie standarder (NS 6420-serien) for beskrivelsestekster for fasilitetstjenester som skal forenkle anskaffelser og kontraktuelle forhold mellom bestillere og leverandører av tjenester knyttet til FDVU. Internasjonalt deltar Norge med eksperter og ledelse av både komiteer og arbeidsgrupper. Av vesentlige arbeid internasjonalt som har oppstått fra norsk standardisering, kan nevnes en ny europeisk standard for tilstandsvurdering som er en videreutvikling fra bl.a. NS 3424 *Tilstandsanalyser*.

3.5 Redegjørelse for hvordan norske og internasjonale standardiseringsprosjekter antas å ha bidratt til innovasjon, næringsutvikling og verdiskaping i norsk økonomi

Den nordiske studien om standarders påvirkning på økonomien i de nordiske landene viser en tydelig avvisning av forestillingen om at standardisering er et hinder for innovasjon. I tillegg viser undersøkelsen

- På spørsmål om standarder forhindrer selskapet fra å utvikle innovativ teknologi, svarte bare 14 prosent av selskapene ja til dette.
- Seks av ti respondenter understreker at standarder er et godt virkemiddel for å følge den tekniske utviklingen. Resultatet er tydelig på tvers av sektorer, selv om det anses som spesielt viktig av selskaper som driver innen sjømat og fiskerier (73 prosent), IKT (67 prosent) og handel (65 prosent).

Undersøkelsen trekker blant annet også fram at standarder bidrar til forbedringer i produksjonseffektivitet. 59 prosent av respondentene vektlegger at standarder forenkler innkjøps- og anbudsprosesser og dermed øker effektiviteten og reduserer kostnader. Standarder bidrar til reduserte driftskostnader over tid ved å utgjøre et grunnlag for minimumskravene til anbyderne. Standarder er særlig viktige i sektorer med komplekse anbudsprosesser, der kvaliteten på produktet eller tjenesten er vanskelig å vurdere på forhånd, for eksempel i oljeindustrien, helsesektoren og bygg- og anleggssektoren. 65 prosent av respondentene peker på at standarder reduserer risikoen for produksjonsfeil i selskapet. Den samme andelen av respondentene sier også at standarder hever kvaliteten på underleverandører. Halvparten av respondentene understreker, uavhengig av sektortilhørighet, at ved å implementere og følge standarder reduserer de selskapets belastning på miljøet. 84 prosent av respondentene oppgir at standarder hjelper dem med å overholde regelverket. Forenklete prosedyrer for etterlevelse sparer selskapet for administrative kostnader. I tillegg hjelper etterlevelse av standarder selskapet med å vise markedet at selskapet overholder regelverket. Jo mer regulert sektoren er, jo større er fordelene med å følge standarder som hjelper selskaper med å overholde regelverket

For å eksemplifisere hvordan bidraget fra standardiseringen til innovasjon, næringsutvikling og verdiskaping i norsk økonomi har vi trukket fram noen eksempler fra fem ulike områder.

3.5.1 Konkurransesgrunnlag for prosjektering- og rådgivningsoppdrag

NS 3418 *Konkurransesgrunnlag med ytelsesbeskrivelser for prosjekterings- og rådgivningsoppdrag – Struktur og innhold* ble publisert i mai 2020. Standarden er en del av en samling bestående av juridiske standarder for bygg- og anleggsbransjen.

For å fremme enighet og forebygge konflikter i byggesaker er det viktig å benytte seg av de hjelpemidler som finnes, i dette tilfellet standarder som inneholder juridiske bestemmelser om partenes forpliktelser og rettigheter når kontrakter om byggeoppdrag skal inngås. Standarden fastsetter regler for oppbygning av- og innholdet i et konkurransesgrunnlag som skal ligge til grunn for tilbud på eller avtale om prosjektering og rådgivning i byggenæringen. Det å få et godt gjennomarbeidet og ensartet konkurransesgrunnlag innebærer verdiskaping både i anbudsprosesser som sikrer tydelig og omforent forståelse av bestillinger, samt gjennom besparelser både i anbud- og leveranseprosesser.

3.5.2 Sirkulær økonomi

Det eksisterer mange ulike standarder og initiativer som tar for seg deler av problematikken knyttet til den sirkulære økonomien, som for eksempel gjenvinning, men ingen felles global enhetlig løsning har blitt presentert. Standardiseringskomiteen ISO/TC 323 *Circular economy* tar sikte på å dekke alle aspekter av en sirkulær økonomi, inkludert offentlige innkjøp, produksjon, distribusjon og levetid, og også bredere områder som for eksempel atferdsendringer i samfunnet. Den skal også se på former for måling, for eksempel i form av

en indeks eller et fotavtrykk for «sirkularitet». Komiteen har til hensikt å utarbeide et sett med internasjonalt anerkjente prinsipper, terminologi og et rammeverk for hva en sirkulær økonomi er, samt å utvikle en ledelsessystemstandard. Komiteen skal også arbeide med alternative forretningsmodeller.

Dette arbeidet vil ha stor betydning for et norsk næringsliv som skal omstilles til mer sirkulær tenkning for blant annet avfallsreduksjon. I tillegg vil standardene og dokumentene som utvikles av ISO/TC 323 i stor grad bli faktiske verktøy utnyttet til å nå europeiske mål innen sirkulær økonomi, da de fleste EU-land deltar aktivt i ISO-komiteen. Det er opprettet en norsk standardiseringskomité, SN/K 583 Sirkulær økonomi, som skal speile arbeidet i ISO og sikre norsk deltakelse i og påvirkning av utviklingen av standardene.

3.5.3 Oslo Havn

Oslo Havn har som mål å bli verdens mest miljøvennlige byhavn, blant annet gjennom å redusere utslippene sine med 85 prosent innen 2030. For å lykkes med dette, er det avgjørende med innovasjon, grønn teknologi og samarbeid. Derfor jobber også Oslo Havn aktivt med den internasjonale standarden for miljøledelse, ISO 14001. Standardiseringsaktiviteten bidrar til at virksomheten er fokusert og følger opp miljøarbeidet i alle deler av virksomheten, fra havneutvikling- og drift til eiendomsutvikling, økonomi og HMS. Oslo havn er sertifisert etter ISO 14001, noe som har gjort virksomheten mer miljømoden og ambisiøs. De tvinges til å tenke forbedring i alt de gjør og bidrar dermed til at både virksomheten og kundene deres blir mer innovative gjennom blant annet strenge miljøkrav. Ett eksempel på dette er Yilport som drifter havnens containerterminal med bruk av elektriske trucker.

3.5.4 Norsk Hurtigspesifikasjon COVID-19

I august 2020 inngikk Helsedirektoratet en avtale med Standard Norge om å organisere og gjennomføre arbeidet med å lage og forvalte bransjespesifikke smittevernveiledere. Arbeidet finansieres av Helsedirektoratet og dokumentene er gratis nettlastbare.

Norsk Hurtigspesifikasjon Covid-19 (NHS-C19) innebar utarbeidelse av et nytt produkt og en ny metodikk for oss. Arbeidet skjer i tett dialog med Helsedirektoratet og FHI, samt med de ulike bransjene. Beslutning om igangsettelse tas av Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet, etter forslag fra Standard Norge. NHS-C19 utarbeides deretter av Standard Norge i tett samarbeid med representanter fra de ulike bransjene. Dokumentene skal være i tråd med generelle smittevernråd og direktiver fra helsemyndighetene.

Standard Norge utarbeidet i 2020 NHS-C19 for følgende bransjer:

- Bygg- og anleggsplass (også oversatt til engelsk og polsk)
- Konsertarrangører
- Renholdsbransjen
- Bilbransjen
- Detaljhandel
 - Spesifikke tiltak for Oslo kommune knyttet til detaljhandel.

Totalt ble NHS-C19-dokumentene lastet ned 2481 ganger i 2020. Smittevernveiledninger for andre bransjer vurderes fortløpende i samarbeid med aktørene.

3.5.5 Brann- og redningskjøretøyer

På tampen av 2019 ble en Norsk Standard for brann- og redningskjøretøyer, NS 11060:2019 *Brann- og redningskjøretøyer - Funksjonelle og tekniske krav til brannbiler*, lansert. Standarden, som angir funksjonelle og tekniske krav til spesialutrustede utrykningskjøretøy for brann- og redningsvesener, skal gjøre det enklere for brannsjefer og leverandører og samtidig tryggere for brannmannskapene. Arbeidet med standarden ble igangsatt av Gjensidigestiftelsen, da de gjennom initiativet Brannløftet avdekket at veldig mange

brannbiler blir spesialbygget til det enkelte brannvesen uten at dette nødvendigvis er basert på minstekrav.

En Norsk Standard for brann- og redningskjøretøyer skal gjøre det enklere og billigere å bestille nye biler gjennom å etablere et felles utgangspunkt med minstekrav til spesifikasjoner. Ved å bruke standarden, får norske brannvesen for første gang et verktøy som sikrer kvalitet og gjensidig forutsigbarhet på hva oppdragsgiver bestiller og hva leverandør skal levere. Anskaffelsesprosessen for oppdragsgiver vil gi bedre og mer presise spesifikasjoner, og leverandører vil gjenkjenne konkurransegrunnlaget. Kvalitetssikring av produktene blir enklere der standarden har spesifisert minstekrav til utstyr og ytelser. Standardens minstekrav vil bidra til en større refleksjon over et reelt behov og hvordan det enkelte kjøretøy og funksjon skal inngå beredskapsplanen. Standarden er utviklet for å fremme innovasjon og skal bidra til økt bruk av ny teknologi for å sikre liv, helse og verdier. For norske brannvesen vil standarden gi forutsigbare minstekrav til nødvendig utstyr og god kvalitet.

En bredt sammensatt standardiseringskomité, SN/K 161 *Brannbil*, bidro i utviklingen av standarden.

3.6 Redegjørelse for driften av et nasjonalt kontaktpunkt for bruk av standarder i relasjon til regelverk

Informasjon om sammenhengen mellom standarder og regelverk finnes på våre nettsider. [Nettstedet](#) inneholder lenke til to veiledningsdokumenter som kan være nyttig for myndigheter som bruker standarder i sin regelverksutforming. Veiledningsdokumentene fra henholdsvis CEN og ISO gir nyttig råd blant til hvordan det bør refereres til standarder i regelverk. De er oversatt til norsk og kan lastes ned gratis fra nettstedet.

Vi har innledet et samarbeid med Regelrådet om økt bruk av standarder i regelverk. Det er etablert en aktivitetsplan for arbeidet og vi diskuterer blant annet et utredningsprosjekt om effekten av bruk av standarder i regelverksutforming.

I samarbeid med Lovdata vurderer vi en dynamisk utveksling av data om standarder det er referert til i lovverket. Målet er å kunne gi en oppdatert oversikt over forskrifter som referer til standarder, hvilke standarder dette er og hvordan de er referert.

3.7 Internasjonalt sekretariat for fiskeri og havbruk, ISO/TC 234

Norge leder det internasjonale standardiseringsarbeidet innenfor fiskeri og havbruk gjennom ISO/TC 234 *Fisheries and Aquaculture*. Ledelsen av dette arbeidet gir oss gode muligheter til å styre utviklingen av internasjonale standarder på området, samtidig som det gjør det enklere for norske virksomheter å omstille seg på et tidlig tidspunkt. Norge er en stor global aktør innenfor fiskeri og havbruk, og det norske standardiseringsarbeidet må derfor ses i et internasjonalt perspektiv.

Norske standarder innenfor fiskeri og havbruk danner et viktig grunnlag for diskusjoner og utgangspunkt for hva Norge skal foreslå i det internasjonale standardiseringsarbeidet. Erfaringer fra arbeidet viser at det er en utfordring å foreslå norske standarder som grunnlag for utvikling av internasjonale standarder. Det finnes likevel gode unntak fra denne regelen som er nærmere beskrevet.

Otto Gregussen, generalsekretær i Norges Fiskarlag, overtar som leder av ISO/TC 234 fra 1. januar 2021, og det er gjort tiltak fra Standard Norge for å bidra til erfaringsoverføring og opplæring i denne rollen. I tillegg til at det deltar representanter fra 47 land er det åtte internasjonale organisasjoner som følger arbeidet, deriblant viktige organisasjoner for utvikling på matområdet som Codex Alimentarius Commission (CAC), Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), The Federation of European Aquaculture Producers (FEAP), Network of Aquaculture Centres in Asia-Pacific (NACA) og World Organization for Animal Health (OIE).

Norsk næringsliv og forskning deltar aktivt i arbeidet nasjonalt og internasjonalt. Det er imidlertid i dag ingen deltakelse fra myndigheter verken i det nasjonale eller internasjonale standardiseringsarbeidet.

Pågående arbeid i ISO/TC 234 og informasjon om ny CEN/TC 466

Arbeidet i ISO/TC 234 følges opp av den norske speilkomiteen for *Fiskeri og havbruk* (SN/K 278). Nytt i 2020 var at det også er opprettet en komité i den europeiske standardiseringsorganisasjonen, CEN/TC 466 - *Sustainable fisheries, aquaculture and fishing gear*, som har et mandat som delvis sammenfaller med mandatinnholdet til ISO/TC 234. Det er foreløpig ikke igangsatt standardiseringsprosjekter i denne komiteen. Den norske speilkomiteen SN/K 278 følger arbeidet i begge disse komiteene.

Norge har ledet utvikling av en ny internasjonal standard for klimaspor: ISO 22948, *Carbon footprint for seafood - Product category rules (CFP-PCR) for finfish* som ble utgitt i 2020. Standarden vil kunne bli et sentralt verktøy for å redusere klimagassutslipp fra fiskeri- og havbrukssektoren, i og med at den gir mulighet for å kvantifisere utslipp per produsert enhet. Norge har videre foreslått å utvikle en standard for *Waste reduction and treatment on fishing vessels* som nå er under utarbeidelse i en norskledet arbeidsgruppe. Utarbeidelsen skjer etter initiativ og ønske fra Norges Fiskarlag og Fiskernes Agnforsyning SA, og ble flagget som en forpliktelse i forbindelse med *Our Ocean*-konferansen i oktober 2019.

Seks standarder for sporing av ulike typer sjømat og en standard for marine oppdrettsanlegg, *Marine finfish farms — Open net cage — Design and operation*, ble vurdert i en periodisk vurdering i ISO/TC 234. ISO/TC 234-medlemmene ønsket at disse ble opprettholdt uten endringer.

Det er et viktig prinsipp at nye prosjektforslag er forankret i behov hos aktørene. Norsk næringsliv ser ut til å foretrekke detaljerte og kjente norske standarder. I en internasjonaliseringsprosess blir standardene erfaringsmessig mer generiske for å passe flere land og forhold. Det er likevel et mål at det ikke skal være motsetningsforhold mellom de spesifikke norske standardene og de mer generiske internasjonale standardene. Dette vil i praksis bety at de norske standardene, som altså er tilpasset spesifikke norske forhold, også vil tilfredsstille intensjonen i de internasjonale standardene. De internasjonale standardene vil dermed bidra til å harmonisere forhold for næringen i ulike enkeltland og regioner.

Ledelsen av det internasjonale arbeidet gir Norge gode muligheter til å styre utviklingen av internasjonale standarder på området, samtidig som det gjør det enklere for norske virksomheter å omstille seg på et tidlig tidspunkt. Dette gjelder både for utstyrproducenter og sjømatnæringen. Standardene fører til en forenkling og effektivisering av internasjonal handel med fisk, fiskeprodukter og utstyr brukt i fiskeri- og havbruksnæringen. Standardene bidrar til mer bærekraftig utvikling av fiskeri- og havbruksnæringen gjennom en effektiv miljø- og ressursovervåking. Standardene fører til en forenkling og effektivisering av internasjonal handel med fisk, fiskeprodukter og utstyr brukt i fiskeri- og havbruksnæringen. Standardene bidrar til mer bærekraftig utvikling av fiskeri- og havbruksnæringen gjennom en effektiv miljø- og ressursovervåking.

4 Styring og kontroll i virksomheten

4.1 Samsvar med lover og forskrifter

Standard Norge har etablert rutiner for å sikre etterlevelse av lover, forskrifter og andre myndighetskrav. Dette gjelder særlig lovgivning knyttet til arbeidsmiljø, helse, miljø og sikkerhet og forurensning.

4.2 Kvalitetsledelse og miljøledelse

Standard Norges kvalitets- og miljøpolitikk skal medvirke til at fastlagte mål for virksomheten nås og at oppgavene utføres i overensstemmelse med vedtatte strategier.

Kvaliteten på Standard Norges produkter og tjenester er et resultat av hver enkelt medarbeiders arbeid, av samarbeidet medarbeiderne imellom og samarbeidet mellom Standard Norge og våre samarbeidspartnere. Følgende formål gjelder for Standard Norges kvalitetspolitikk:

Standard Norge skal utvikle og fastsette standarder og standard produkter til nytte og økt verdiskapning for samfunnet, den enkelte virksomhet og den alminnelige borger.

Standard Norge har siden 2011 vært sertifisert i henhold til NS-EN ISO 9001 *Ledelsessystemer for kvalitet – Krav*. Standard Norge søker løpende å tilfredsstille forventninger og krav fra alle organisasjonens interessenter nasjonalt og internasjonalt. Organisasjonen overvåker også eksterne og interne forhold som kan påvirke strategisk retning og kvalitet på Standard Norges produkter og tjenester. Eksempler på dette er samfunnets utvikling innenfor områder som miljø og bærekraft, nye produkter og tjenester, infrastruktur og IKT.

Kvalitetssystemet er et elektronisk system for alle medarbeiderne og er bygget rundt Standard Norges kjernevirksomhet. Dette er å utvikle, produsere og publisere nasjonale og internasjonale standarder. De mest kritiske arbeidsprosessene er dokumentert i form av prosedyrebeskrivelser og tilhørende støttedokumenter. Avvik fra kvalitetsstyringssystemet må besluttes og dokumenteres i hvert enkelt tilfelle.

Vi har siden 2012 vært miljøsertifisert etter standarden NS-EN ISO 14001 *Ledelsessystemer for miljø*. Ledelse etter NS-EN ISO 14001 sikrer at miljøhensyn ivaretas i utviklingen av standarder og i daglig drift. Standard Norge overvåker eksterne forhold som kan påvirke Standard Norges miljøpolitiske retning og evne til å oppnå miljøriktige produkter og tjenester. Standard Norge har en KPI for løpende å måle hvor stor andel av publiserte norske standarder som kan sies å være miljørelevante.

Det gjennomføres hvert år både eksterne og interne revisjoner i henhold til et fastsatt revisjonsprogram. Både interne og eksterne revisjonene gjennomføres av revisorer med relevant kompetanse og erfaring. De eksterne revisjonene gjennomføres av sertifiserte revisorer. Revisjonsprogrammet tilpasses områder som er kritiske i forhold til standardproduksjon og miljøpåvirkning. Ledelsens gjennomgåelse, som er et krav i henhold til NS-EN ISO 9001, gjøres årlig i forkant av de eksterne revisjonene.

Alle kan uttale seg om utkast til standarder via "Standarder på høring". Standard Norge gjennomfører kundeundersøkelser blant interessentene for eksempel finansører og komitédeltakere og salgsselskapet Standard Online gjennomfører kundeundersøkelse blant de som kjøper standarder. I organisasjonen er etablert et internt avviks- og forbedringssystem hvor det kan meldes inn avvik og forbedringsforslag for organisasjonens drift og digitale verktøy.

4.3 Risikovurdering

I ledelsesstandardene NS-EN ISO 9001 og NS-EN ISO 14001 er det krav om å gjennomføre risikovurdering av virksomheten. Risikovurdering gjøres en gang hvert år og resultatet av vurderingen behandles i styret. Til grunn for risikoarbeidet ligger standarden NS-ISO 31000 *Risikostyring – retningslinjer*. De to tilnæringsmetodene «idédugnad» og «sannsynlighet og konsekvens» benyttes. Dette gir en kombinasjon av kvantitative og kvalitative vurderinger. I forbindelse med risikovurderinger skal det også ses på *muligheter* knyttet til risikoene. Risikovurderingen kartlegger årlig, trusler og muligheter for Standard Norge.

I den årlige, ordinære risikooppfølgingen blir følgende innfallsvinkler brukt for å finne frem til mulige krav og forventninger, risikoer og muligheter:

- 1) Generelle krav og forventninger fra interessenter og omgivelser
- 2) Krav nedfelt i prosesser som beskriver verdikjeden
- 3) Krav knyttet til HMS og intern kultur

- 4) Krav som bidrar til ivaretagelse av ytre miljø
- 5) Krav og forventninger for å ivareta mål og tiltak i strategien
- 6) Vurdering av IT-leveranser og verktøy

Det er identifisert rundt 200 krav og forventninger. Ved oppdagelse av mulige trusler eller muligheter iverksettes tiltak som reduserer virkningen av negative hendelser eller som utløser potensielle gevinster som kan ligge i mulighetene.

4.4 Medlemskapskriterier

Som ledd i oppfyllelse av EU-forordning 1025/2012 om europeisk standardisering, er alle CEN og CENELEC medlemmer omforent om et sett med medlemskapskriterier som standardiseringsorganisasjonene må tilfredsstillere.

Medlemskriteriene omfatter 116 krav fordelt på følgende områder

- Transparency
- Openness and development
- Impartiality and consensus
- Effectiveness and relevance
- Coherence
- Viability and stability

Gjennom løpende vurdering av medlemskapskriteriene vil en rekke aspekter som er relevante for Standard Norges kvalitetsarbeid bli vurdert. Standard Norge har valgt å underlegge vurdering av medlemskapskriteriene 3. parts kontroll i forbindelse med organisasjonens årlige kvalitetsrevisjon.

4.5 Økonomisk oppfølging

Standard Norges ledelse følger opp den økonomiske utviklingen gjennom månedlige budsjettkontroller. Økonomitallene rapporteres til styret kvartalsvis. Ekstern revisor gir en vurdering av økonomiske prosesser og rutiner overfor styret en gang i året. Representantskapet godkjenner årsregnskapet på sitt årsmøte i mai hvert år.

5 Vurdering av fremtidsutsikter

Standard Norge baserer virksomheten på vår konsernstrategi som gjelder for perioden 2019-2023. Dette er en vekststrategi fordi vi oppfatter at betydningen av standarder og standardisering øker. Samtidig som veksten er fokusert på økt kunde verdi, dvs. at vi leverer flere og bedre tjenester til våre interessenter både for de som er opptatt av standardiseringsprosessen og utviklingen av standarder, og for de som er opptatt av bruken av standarder. Strategien understøttes av en produkt- og tjenestestrategi og en digitaliseringsstrategi. Vi vil følge opp gjennomføringen av en rekke handlingsplaner for å nå ambisjonene i strategien. Det er viktig at økonomien er robust nok til å håndtere nødvendige investeringer for å gjennomføre framtidig utviklingsbehov. Egenkapitalen i Standard Norge må derfor være tilstrekkelig til å sikre framtidig drift.

Både CEN og ISO har utviklet nye strategier som skal gjelde fram mot 2030. Som medlem av CEN og ISO er det viktig at disse strategiene gjenspeiles i vår konsernstrategi de neste årene. Vi vil derfor støtte opp om de internasjonale strategiene gjennom implementering i vår egen strategi.

Nye digitale løsninger krever standarder for å sikre interoperabilitet, effektivitet og sikkerhet. Vi er opptatt av å sikre Norges digitale posisjon gjennom bruk av standarder. Dette vil kunne styrke norske virksomheters konkurransevne og sikre samfunnsinteressene.

Videreføring av arbeidet med utvikling av fagterminologi vil også være viktig de neste årene. Vi vil videreføre samarbeidet med Språkrådet for å styrke norsk fagspråk ytterligere gjennom utvikling og tilgjengeliggjøring av norsk fagterminologi gjennom termbasen Snorre. Vi vil arbeide for at Snorre blir et viktig element i den nasjonale termportalen som skal etableres.

Standard Norge vil fortsette sitt samarbeid med NEK. Vi vil særlige fokusere på samordning av regelverk for standardisering og organisering av felles standardiseringskomiteer på sektorovergrepene områder. Regelverket for standardiseringsarbeid må videreutvikles for å møte nye utfordringer. På enkelte områder er tendensen at myndigheter velger å lage egne standarder. En slik utvikling gjør det vanskeligere å eksportere norsk innovasjon og norske varer og tjenester innenfor dette området. Vi ser behovet for å få styrket legitimitet og posisjon for at sektorene selv skal ta initiativ til standardiseringsarbeid gjennom Standard Norge. Vi har derfor et arbeid med beregning av effekter/nytteverdi ved bruk av standarder i regelverksutforming.

I tillegg vil balansert sammensetning av standardiseringskomiteene med hensyn på interessentgruppe, kjønn, alder og geografi være prioritert aktivitet i årene som kommer.

98 % av standardene utarbeides i internasjonale standardiseringsorganisasjoner. Vi er derfor opptatt av at Standard Norges har en tydelig rolle og et høyt ambisjonsnivå i internasjonal standardisering. I europeisk politikk er bruk av standarder viktig både i den nye industristrategien og i arbeidet med grønt skifte og digitalisering. Våre ambisjoner understrekes også gjennom posisjonen Standard Norges adm. direktør har som CENs Vice President Finance for de neste årene og vår posisjon som medlem av ISOs tekniske styre fram til 2025.

Legitimiteten til standarder i det europeiske standardiseringssystemet, New Legislative Frameworker er fortsatt under diskusjon. Næringsliv i store deler av Europa er kritisk til kommisjonens håndtering av standardiseringsarbeidet, særlig innenfor det harmoniserte området. Dette og utfallet av BREXIT forhandlingene vil også påvirke retningen for arbeidet de neste årene.

Standard Norge er opptatt av å forsterke posisjonen til norsk næringsliv internasjonalt gjennom å ta lederansvar i standardiseringskomiteer av betydning for vår nasjonale posisjon.

Samarbeidet mellom de nordiske landene, Nederland og Østerrike er fortsatt viktig og omfatter polycysaker, produkt-, tjeneste- og systemutvikling. Det er identifisert en rekke nye mulige samarbeidsprosjekter knyttet til blant annet felles terminologidatabase og undersøkelse om samfunnsnyttene ved standardisering. Med en kostnads- og risikodeling mellom landene kan prosjektene gjennomføres raskere og med betydelig lavere kostnader og risiko. Ved å være tidlig ute med denne utviklingen får Standard Norge en mulighet til å tilby tjenester rundt bruk av standarder før mange av de andre europeiske standardiseringsorganisasjonene, og det gir dermed en styrket posisjon i markedet.

6 Årsregnskap

Det foreligger enda ikke godkjent og revisorbekreftet konsernregnskap for Standard Norge. Oppstillingen i tabell 6 viser revisorbekreftede tall for Standard Norge. For sammenlignings skyld har vi også tatt inn tall fra 2019-regnskapet. Endelig godkjent regnskap vil oversendes NFD så snart det foreligger.

Årsresultatet for 2020 er 4,3 millioner kroner som blir overført i sin helhet til egenkapitalen. Standard Norges total kapital var på 80,4 millioner kroner ved utgangen av 2020, og av dette utgjorde egenkapitalen 41,4 millioner kroner.

Standard Norge har ikke økonomisk erverv som mål. Generelt legger styret i budsjettene opp til et meget beskjedent overskudd, stort sett i form av finansinntekter som legges til egenkapitalen. Det vil i årene fremover være viktig for Standard Norge å oppnå positive resultater for å kunne investere og realisere vår langsiktige strategi. Dette innebærer at vi må ha god økonomisk styring og utgiftskontroll gjennom året.

	2019	2020
Statstilskudd	32 948 000	33 850 000
Eksterne prosjektinntekter	38 692 531	38 099 829
Royalty	62 665 532	65 580 061
Andre inntekter	8 834 076	10 058 139
Sum driftsinntekter	143 140 139	147 588 029
Sum direkte prosjektkostnader	16 766 526	9 900 342
Sum personalkostnader	89 197 289	92 884 375
Sum andre kostnader	39 211 156	41 318 290
Sum driftskostnader	145 174 971	144 103 007
Driftsresultat	-2 034 832	3 485 022
Finansposter	1 418 881	833 140
RESULTAT	-615 951	4 318 162

Tabell 6: Revisorbekreftet regnskap 2019-2020 for Standard Norge

Inntektsutvikling

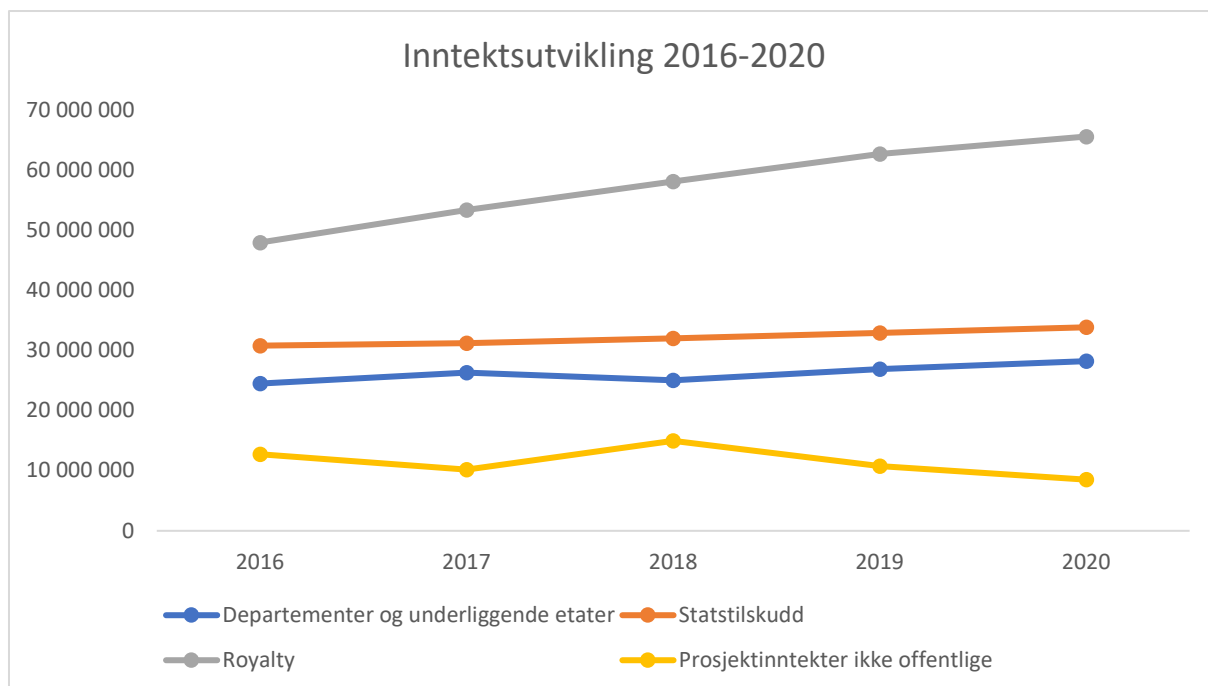
En detaljert oversikt over bevilgningene fra ulike departement med underliggende etater er vist i tabell 7.

Utviklingen viser at royalty fra salget av standarder har økt betraktelig de siste årene, og utgjør en viktig del av Standard Norges forretningsmodell.

Departementer og underliggende etater samt EU/EFTA finansiering	2016	2017	2018	2019	2020
Arbeids- og sosialdepartementet	620 000	910 000	1 090 000	1 005 000	1 100 000
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	1 928 420	1 452 542	1 640 135	715 433	1 175 000
EU prosjekt	858 293	375 458	2 343 001	1 771 027	648 298
Forsvarsdepartementet	700 000	700 000	750 000	700 000	700 000
Helse- og omsorgsdepartementet	1 712 135	1 700 000	1 400 000	1 776 400	3 427 760
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	6 911 816	6 974 000	5 530 000	6 880 000	6 417 005
Kulturdepartementet	328 828	676 763	416 156	1 510 000	1 694 784
Kunnskapsdepartementet	100 000			200 000	80 000
Klima- og miljødepartementet	1 779 999	1 700 000	1 650 000	1 660 000	1 660 000
Nærings- og fiskeridepartementet	1 225 000	1 450 000	1 592 568	1 467 420	968 100
Nordic Innovation Center	411 250	2 225 000	201 172	0	
Olje- og energidepartementet	4 616 149	5 617 450	6 071 639	7 056 416	5 981 962
Samferdselsdepartementet	1 039 000	1 056 000	1 137 485	1 547 771	3 645 950
Justis- og beredskapsdepartementet	1 261 111	1 325 340	1 190 000	620 000	720 000
Finansdepartementet		150 000			
Utenriksdepartementet	1 000 000				
Departementer og underliggende etater	24 492 001	26 312 553	25 012 156	26 909 467	28 218 859
Statstilskudd	30 800 000	31 200 000	32 000 000	32 900 000	33 850 000
Totalt	55 292 001	57 512 553	57 012 156	59 809 467	62 068 859
Royalty	47 951 397	53 372 442	58 097 000	62 665 532	65 580 061
Prosjektinntekter totalt	37 202 660	36 495 612	39 976 334	37 686 373	36 726 763
Prosjektinntekter ikke offentlige	12 710 659	10 183 059	14 964 178	10 776 906	8 507 904

Tabell 7: Oppstilling av bevilgninger fra departementer/underliggende etater, tilskudd fra NFD, royalty, prosjektinntekter fra ikke-offentlige virksomheter i perioden 2016-2020

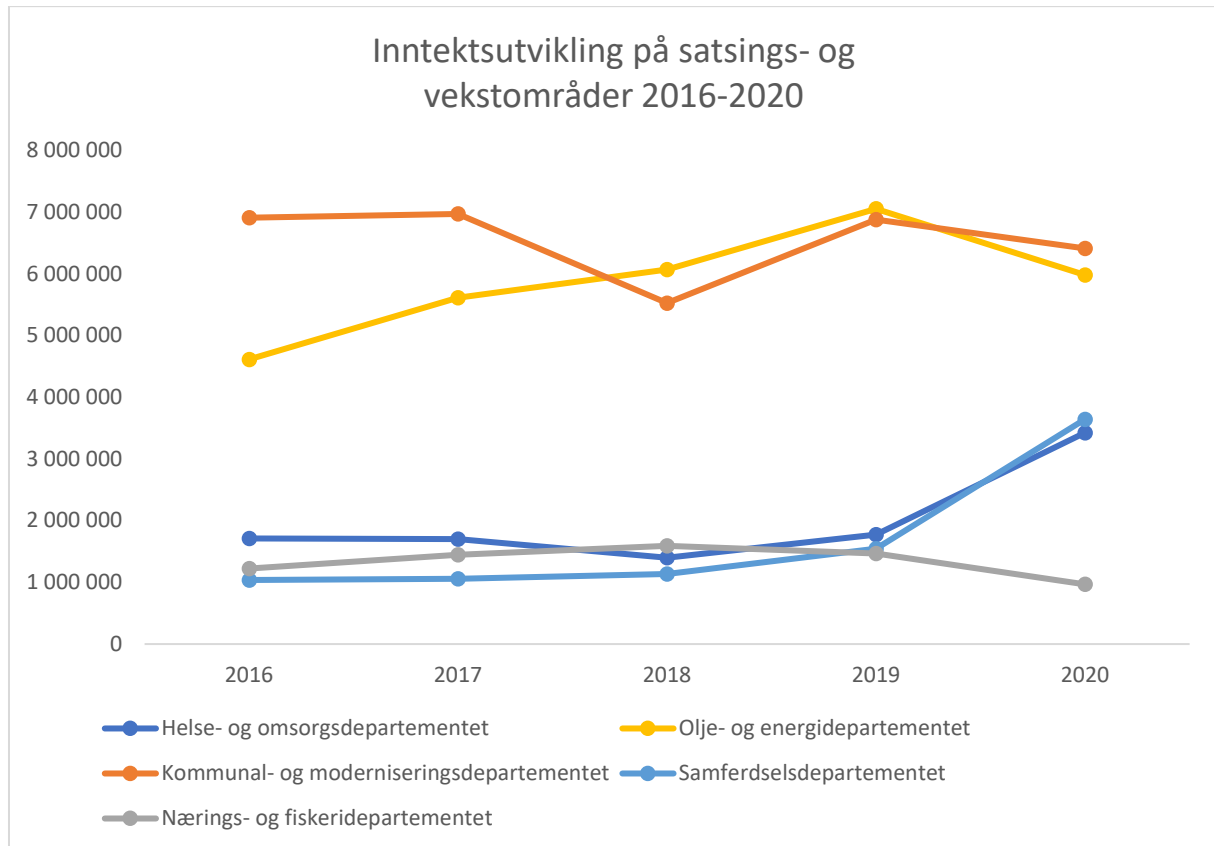
Figur 6 viser utviklingen i royalty, NFD-bevilgningen, prosjektinntekter fra departement og underliggende etater samlet og prosjektinntekter fra ikke offentlige virksomheter for de siste fem årene.

Figur 6: Inntektsutvikling 2016-2020

Prosjektinntektene varierer avhengig av aktiviteten i de ulike sektorene og standardiseringsområdene. Det er også ulikheter i finansieringen fra offentlige eller private aktører innenfor hver sektor.

Figur 7 viser utviklingen i inntekter på de ulike satsingsområdene og vekstområdene til Standard Norge, dvs. Helse og omsorg (HOD), Energi og petroleum (OED), Samferdsel (SD), Bygg og anlegg (KMD) og IT (KMD).

Figur 7: Inntektsutvikling på satsing- og vekstområder 2016-2020

Figuren viser en betydelig økning for 2020 relatert til prosjektfinansiering innenfor helse- og omsorg og samferdsel.